

ביאור בדרך אפשר

1 במאמר זה מדובר אודות מהות תפקידו של משה רבינו בדורו וכמו כן של
2 נשיאי ישראל שבכל דור ודור שהם המשה רבינו' שבכל דור ודור. מדובר
3 אודות עבודתם של בני ישראל הבאה מכוחם של הנשיאים בתקופות השונות
4 ובעיקר בחשכת הגלות. במאמר זה מדובר אודות חידוש נפלא הקשור דווקא
5 בעבודה הנדרשת מאיתנו בדורנו כעת.

6 מאמר זה מיוסד על מאמר דיבור
7 המתחיל "וקבל היהודים" שנאמר על
8 ידי כ"ק אדמו"ר הרי"צ ב'פורים קטן'
9 בשנת ה'תרפ"ו, בזמן המשטר
10 הקומוניסטי ברית המועצות, תקופה
11 קצרה לפני מאסרו הידוע.

12 אודות הדלקת המנורה בבית המקדש
13 אומר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו
14 ואתה תצוה את בני ישראל
15 ויקחו אליך שֶׁמֶן זֵית זָךְ
16 כִּתִּית לְמָאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר
17 תָּמִיד¹, וידועים הדיוקים
18 פְּלִשׁוֹנוֹ שֶׁל פֶּסוּק זֶה² הדיוק הראשון
19 הוא דְּבַכָּל הַצְּוִיִּים שֶׁבַתוֹרָה
20 נֶאֱמַר 'צו' את בני ישראל
21 וּכְיוֹצֵא בָּהּ 'דבר אל בני ישראל'
22 'אמור להם' כלומר בדרך כלל בפניה
23 של הקדוש ברוך הוא אל משה רבינו
24 לא מופיעה המילה 'אתה', וְאֵילּוּ
25 כָּאֵן נֶאֱמַר 'וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת
26 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. וְלַהֲוֹסִיף,
27 דִּהְדִּיּוּק בְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאַתָּה
28 תִּצְוֶה' הוא לא רק בְּהִלְשׁוֹן
29 כלומר השאלה איננה רק מכך שהתורה
30 מאריכה בלשונה אֶלָּא היא גַּם
31 בְּהִתְכַּן, הוֹסַפְתָּ הַמִּלָּה 'אתה'
32 מדגישה את חשיבותו של משה רבינו
33 דִּלְשׁוֹן 'וְאַתָּה תִּצְוֶה' מִשְׁמַע
34 שְׁמִשָּׁהּ הוּא הַמְּצִוֶה, וְצִרִיף

ביאור בדרך אפשר

35 לְהַבִּין, הֲרֵי מִשָּׁה הוּא רַק הַשְּׁלִיחַ לְמִסֵּר לְיִשְׂרָאֵל אֶת צְוִי
36 הַקִּבְ"ה וְאֵינּוּ הַמְּצִוֶה בְּעַצְמוֹ, וְלָמָּה נֶאֱמַר 'וְאַתָּה תִּצְוֶה'. גַּם
37 צִרִיף לְהַבִּין דִּיּוֹק נֹסֵף בִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב מֵה שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ',
38 שְׁמִשְׁמַעוֹת מִיִּלִּים אֵלֶּה הֵיא שֶׁיִּבְיֵאוּ הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה³ ('אליך'),
39 דְּלִכְאוּרָה, בִּינּוֹן שֶׁהַעֲלָאתָ
40 (=הדלקת) הַנְּרוֹת הֵיִתָּה עַל יְדֵי
41 אַהֲרֹן וְלֹא עַל יְדֵי מִשָּׁה, לָמָּה
42 הַצִּרִּף לְהַבִּיא אֶת הַשֶּׁמֶן
43 לְמִשָּׁה. גַּם צִרִיף לְהַבִּין מֵה
44 שֶׁנֶּאֱמַר 'שֶׁמֶן גֹּו' כִּתִּית
45 לְמָאוֹר', מדוע התורה משתמשת
46 במילה "מאור" ולא במילה 'להאיר'
47 דְּלִכְאוּרָה הִנּוּה לִיה לְמִימַר
48 (=היה לו לומר) 'שֶׁמֶן גֹּו'
49 לְהַאֲרִי' שהרי תכליתה של הדלקת
50 הַשֶּׁמֶן בַּמְּנֹרָה הֵיא 'להאיר'. גַּם
51 צִרִיף לְהַבִּין, דְּבַכָּפְסוּק
52 שֶׁלְאַחֲרֵי זֶה⁴ נֶאֱמַר אֹדוֹת מִשְׁךְ
53 זְמַן דְּלִיקַת הַנְּרוֹת 'מְעַרְבַּ עַד בִּקְר'
54 וְאֵכֵן מִשְׁךְ זְמַן דְּלִיקַתְּם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ
55 בְּכָל יוֹם אֵינּוּ בְּמִשְׁךְ הַיַּמָּה כֹּלֵה
56 אֵלֶּה מְעַרְבַּ עַד בִּקְר' וְאֵילּוּ כָּאֵן
57 נֶאֱמַר 'לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד'.

58 (ב) וּמְבָאָר כְּבוֹד קְדוּשַׁת מוֹרֵי
59 וְחִמֵּי אֲדָמוֹ"ר (בְּמִאֲמָרוֹ
60 הַיְדוּעֵ דְּבוֹר הַמִּתְחִיל 'וְקַבֵּל
61 הַיְהוּדִים'⁵ שֶׁנֶּאֱמַר בְּ'פּוֹרִים
62 קֶטָן' תרפ"ז⁶), דְּמִשְׁמַעוֹת
63 הַפְּנִימִית שֶׁל הַמִּלָּה 'צְוִי'
64 ('תצוה') הוּא יִצִּיר 'צוֹתָא'
65 וְחִבּוּר⁷ בֵּין הַמְּצִוֶה לְבֵין הַמְּצִוֶה,
66 כְּלוּמַר בֵּין יִשְׂרָאֵל לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.
67 וְזֶהוּ הַחֶסֶד מְדוּעַ הַפְּסוּק מְדַגֵּישׁ אֶת
68 חֲשִׁיבוֹתוֹ שֶׁל מִשָּׁה רְבִינּוּ בְּאוֹמְרוֹ

בס"ד. שבת פרשת תצוה, יו"ד

אדר-ראשון ה'תשמ"א*

1 וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן
2 זֵית זָךְ כִּתִּית לְמָאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד¹,
3 וידועים הדיוקים בָּהּ² דְּבַכָּל הַצְּוִיִּים שֶׁבַתוֹרָה
4 נֶאֱמַר צו את בני ישראל וּכְיוֹצֵא בָּהּ, וְכָאֵן
5 נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלַהֲוֹסִיף,
6 דִּהְדִּיּוּק מֵה שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה תִּצְוֶה הוּא לֹא רַק
7 בְּהִלְשׁוֹן אֶלָּא גַּם בְּהִתְכַּן, דִּלְשׁוֹן וְאַתָּה תִּצְוֶה
8 מִשְׁמַע שְׁמִשָּׁה הוּא הַמְּצִוֶה, וְצִרִיף לְהַבִּין, הֲרֵי
9 מִשָּׁה הוּא הַשְּׁלִיחַ לְמִסֵּר לְיִשְׂרָאֵל אֶת צְוִי
10 הַקִּבְ"ה, וְלָמָּה נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּצְוֶה. גַּם צִרִיף
11 לְהַבִּין מֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ, שֶׁיִּבְיֵאוּ הַשֶּׁמֶן
12 לְמִשָּׁה³ (אליך), דְּלִכְאוּרָה, בִּינּוֹן שֶׁהַעֲלָאתָ הַנְּרוֹת
13 הֵיִתָּה עַל יְדֵי אַהֲרֹן, לָמָּה הַצִּרִּף לְהַבִּיא אֶת
14 הַשֶּׁמֶן לְמִשָּׁה. גַּם צִרִיף לְהַבִּין מֵה שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁמֶן
15 גֹּו' כִּתִּית לְמָאוֹר, דְּלִכְאוּרָה הִנּוּה לִיה לְמִימַר
16 'שֶׁמֶן גֹּו' לְהַאֲרִי. גַּם צִרִיף לְהַבִּין, דְּבַכָּפְסוּק
17 שֶׁלְאַחֲרֵי זֶה⁴ נֶאֱמַר מְעַרְבַּ עַד בִּקְר' וְכָאֵן נֶאֱמַר
18 לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד.

19 (ב) וּמְבָאָר כְּבוֹד קְדוּשַׁת מוֹרֵי וְחִמֵּי אֲדָמוֹ"ר
20 (בְּמִאֲמָרוֹ הַיְדוּעֵ דְּבוֹר הַמִּתְחִיל
21 וְקַבֵּל הַיְהוּדִים'⁵ שֶׁנֶּאֱמַר בְּ'פּוֹרִים
22 קֶטָן' תרפ"ז⁶), וְזֶהוּ וְאַתָּה

(* יצא לאור בקונטרס * פורים קטן - תשנ"ב**, "לקראת יום ג' שהוכפל בו כי טוב, פורים קטן . . יום א' פ' כי תשא. ה'תשנ"ב".

(1) ריש פרשתנו (תצוה). (2) אוה"ת פרשתנו (תצוה) ע' א'תקמא. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ס"ג (סה"מ תרפ"ז ע' קג. ה'תשי"א ע' 182). (3) רמב"ן עה"פ. (4) פרשתנו כז, כא. (5) השייכות דהביאור בואתה תצוה גו' לוקבל היהודים גו' - ראה לקמן ס"ט ואילך. (6) נדפס ב"התמים" חוברת ז לה, ג [שלו, ג] ואילך. סה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. ה'תשי"א ע' 180 ואילך. - ראה שם ס"ד. (7) כ"ה גם בתו"א פרשתנו פב, א (עה"פ ואתה תצוה). ובכ"מ. וראה בהנסמן בסה"מ מלוקט ח"ג ע' עב הערה 55.

(* קונטרס זה חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכאור"א מאנשים נשים וטף. **) על הדו"ח אודות הדפסת והפצת המאמר ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ויהר' שיפעל הפעולה הרצויה והזמ"ג וברי מזלי' כו'. אזכיר עה"צ".

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

1 'ואתה תצוה את בני ישראל', כיוון שמשנה הוא זה שיוצר את
 2 ה'צוותא', הוא זה שנקשר ומחבר את בני ישראל עם אור אין
 3 סוף⁸. ועל ידי שמשנה משפיע לישראל (כלומר שמקשר
 4 אותם עם אור אין סוף), על ידי זה נעשה יתרון והוספה
 5 בדרגתו של משה. [הסיבה לכך
 6 שלמרות שדרגתו של משה רבינו היא
 7 למעלה מהעם, שלכן הוא זה שבכוחו
 8 להשפיע להם, אך דווקא על ידם נעשית
 9 בו רוממות יתירה, הרי זה נעוץ במקשר
 10 הנשמתי של משה רבינו עם בני ישראל.
 11 דמשה וישראל הם דגמת
 12 ראש ורגל, כמו שנגמר⁹ על
 13 ידי משה רבינו 'שש מאות אלף
 14 רגלי העם אשר אנכי בקרב',
 15 דכל ישראל הם בבחינת
 16 הרגלים דמשה, ומשה הוא
 17 הראש שלהם. וכמו שפגוף
 18 אדם עם היות שהראש הוא מעל
 19 הרגלים והוא זה שמנהיגם אך ביחד עם
 20 זה הרגלים מוליכים את הראש
 21 למקום שהראש מצד עצמו
 22 אינו יכול להגיע לשם, כמו
 23 כן הוא במשה וישראל, שעל
 24 ידי ישראל (שהם הרגלים
 25 דמשה) דווקא על ידם מתוסף
 26 עליו במשה. מהותה של עליה זו
 27 של משה רבינו הנגמרת על ידי השפעתו
 28 על בני ישראל רמוזה בלשון הפסוק
 29 דזהו מה שנגמר 'שש מאות
 30 אלף רגלי העם אשר אנכי
 31 בקרב', שעל ידי רגלי העם'
 32 כלומר בני ישראל שהינם הרגלים של
 33 משה נמשך ומתגלה הרגלי
 34 ד'אנכי' בקרב של משה
 35 המילה 'אנכי' רומזת להתגלות עצמותו
 36 של הקדוש ברוך הוא כנאמר 'אנכי ה'
 37 אלוקיך'¹⁰. וזהו ואתה תצוה
 38 את בני ישראל ויקחו אליך
 39 שמן זית גו', דעל ידי שמשנה 'יצוה' במשמעות של 'צוותא'
 40 ויקשר את בני ישראל עם אור אין סוף, על ידי זה יביאו בני
 41 ישראל שמן זית למשה (ויקחו אליך)', כלומר שיוסיפו
 42 תוספות אור במשה.

ביאור בדרך אפשר

1 (ג) ולבאר זה, מקדים בהמאמר¹¹ שמשנה נקרא רעיא
 2 מהימנא, דשני פרושים בזה. פירוש אחד הוא 'רועה נאמן. רועה
 3 נאמן פירושו שאינו נאמן רק לבעלי הצאן אלא הוא נאמן לצאן עצמם בכך
 4 שהוא מוסר את נפשו אפילו עבור כבשה אחת ואינו מוכן להחליפה באחרת.
 5 כמו כן משה רבינו שהוא רועה
 6 נאמן של ישראל. הפירוש השני
 7 הוא 'רועה אמונה' שמשמעותו היא,
 8 כשם שתפקידו של רועה צאן הוא
 9 להאכילם במרעה טוב ומזין, כך ישנו
 10 צורך להאכיל את נשמות ישראל
 11 במרעה של 'אמונה' וזו עבודתו של
 12 משה רבינו שהיא זן ומפרינס
 13 (=מכלכל) את ישראל בענין
 14 האמונה. הטעם לכך שישנו צורך
 15 בפעולתו של משה רבינו בלהאכיל את
 16 נשמות ישראל ב'אמונה', בו בזמן
 17 שלכאורה האמונה כבר קיימת בהם
 18 שהרי הם קבלוה בירושה מאבותינו
 19 אברהם יצחק ויעקב, הסיבה לכך היא
 20 דהאמונה שישנה בישראל
 21 מצד עצמם, שישאל הם
 22 מאמינים בני מאמינים¹², ללא
 23 פעולתו של משה רבינו אפשר
 24 שתהיה בבחינת מקיף, וזה
 25 שמשנה רועה ומפרינס
 26 (=מכלכל) את ישראל בענין
 27 האמונה, משמעות הדבר הוא
 28 שהאמונה תהיה בפנימיות.
 29 הסברת המושגים 'מקיף' ו'פנימיות':
 30 הקשר בין שני דברים יכול להיות
 31 באופן 'פנימי' ובאופן 'מקיף'. כאשר
 32 האדם בא במגע עם דבר שביכולתו
 33 להפנימו, להכילו בתוכו ולהתאחד
 34 עימו אזי קשר זה הינו 'פנימי'. מה
 35 שאין כן כאשר הדבר נשאר מחוץ
 36 ליכולת האדם להכילו ואינו מתאחד
 37 עימו, הוא נשאר מחוצה לו. קשר זה
 38 הינו בבחינת 'מקיף'. קשר 'פנימי' בא
 39 לידי ביטוי בכך שמציאות האדם משתנה בהתאם לרבר עימו הוא נקשר
 40 ומתאחד. מה שאין כן כאשר הקשר הוא באופן 'מקיף' מציאותו של האדם
 41 נשארת כמקודם. דוגמה לרבר: אדם השומע רעיון רוחני הקשור בסברא
 42 שכלית עמוקה, כאשר מדובר בסברא אשר ביכולת האדם להכילה בשכלו,

(8) כ"ה בסד"ה ואתה תצוה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רנו). ובכ"מ. ובד"ה זה תרפ"ז ס"ד בתחלתו (ועד"ז רסט"ו) "תקשר את בני ישראל" ואינו מוסיף "עם אוא"ס". ויש לומר, דבהמאמר מפרש שמשנה מקשר את בני ישראל עצמם, כדלקמן ס"א. (9) בהעלותך יא, כא. (10) ראה בכ"ז בד"ה הנ"ל תרפ"ז ס"ה. (11) סעיף ד. (12) שבת צז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 להבינה ולהסבירה לעצמו היטב, אזי שכל האדם מתאחד עימה ועל ידי כך
 2 מתעדן ונעשה קרוב יותר לרוחניות. אך כאשר אין האדם מסוגל להכיל רעיון
 3 זה בשכלו, הרי למרות שהוא חש שמדובר בדבר עמוק והוא בהתפעלות מכך,
 4 מכל מקום הרעיון נשאר מחוץ לשכלו כך שהאדם נשאר מגושם כמקודם.
 5 כמו כן כאשר מדובר אודות האמונה
 6 של יהודי בקדוש ברוך הוא. למרות
 7 שהאמונה קיימת באדם אך יתכן
 8 שאיננה מתאחדת עם מציאותו הגלויה,
 9 שכלו ורגשותיו. שכלו ורגשותיו אינם
 10 משתנים בעקבות אמונתו בה' אחד,
 11 אמונה זו לא מתקבלת אצלם. אופן זה
 12 של אמונה הוא בבחינת 'מקיף'.
 13 תפקידו של משה רבינו הוא לגרום
 14 לכך שהאמונה תאיר בנשמות ישראל
 15 באופן פנימי, שהאמונה תתאחד עם
 16 מציאותו הגלויה של יהודי ותחדור
 17 ותתקבל בשכלו וברגשותיו ובכל
 18 פעולותיו עד כדי כך שהם יהיו
 19 מתאימים לאמונתו בה' אחד. וזהו
 20 מה שפתיב בזהר¹³ "ההיא
 21 אמונה דלעילא יתון ויתפרנס
 22 מגיה על ידך" (=אותה אמונה
 23 עליונה תהיה ניונת ומכלכלת על ידך,
 24 כלומר על ידי משה), דזה
 25 שמשוה זן ומפרנס את
 26 האמונה, משמעות הדבר הוא
 27 שממשיך ומגלה אותה
 28 בפנימיות. וממשיך בהמאמר
 29 של כ"ק אדרמ"ד הרי"צ, דזה
 30 שמשוה הוא רעיא מהימנא,
 31 הפונה בזה הוא לא רק כלפי
 32 משה רבינו בדורו אלא גם
 33 לאתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴ (=להתפשטות של משה שבכל
 34 דור) אשר בכל דור דור ישנם צדיקים שבהם מתפשטת ומאירה נשמתו של
 35 משה רבינו והם גם כן בבחינת רעיא מהימנא, דראשי אלפי ישראל
 36 שבכל דור הם מחזקים את האמונה דישאל (שבדורם),
 37 שהאמונה שלהם תהיה בפנימיות. וכמו מרדכי¹⁵, שהיה
 38 האתפשטותא דמשה שבדורו, כמאמר רבותינו ז"ל¹⁶
 39 שמרדכי בדורו כמשה בדורו, עבודתו של מרדכי היתה בכך שגם
 40 בזמן גזרת המן, שלמוד התורה וקיום המצוות אז היה
 41 קשור עם מסירות נפש, הקהיל קהלות ברבים לחזק את
 42 אמונתם של ישראל בהני' ולעמד חזק בלמוד התורה

43 וקיום המצוות. ובהמשך המאמר 'וקבל היהודים', לאחרי שמבאר
 44 בארבה שמשוה ואתפשטותא דיליה שבכל דרא
 45 (=וההתפשטות שלו שבכל דור) מחזקים את האמונה דישאל,
 46 מבאר¹⁷ הדיוק בלשון הפתיב "שמן גוי פתית למאור"
 47 (כאמור בסעיף א' הדיוק הוא בכך
 48 שהתורה אומרת שהצורך בשמן הוא
 49 'למאור' ולא 'להאיר'),
 50 המשמעות הפנימית של זה היא:
 51 המילה 'כתיב' רומזת על המצב בו
 52 נמצאים בני ישראל בגלות, והמילה
 53 'למאור' רומזת על ההתגלות להם
 54 זוכים דווקא בעקבות כך. שבזמן
 55 הגלות, שאז כל אחד ואחת
 56 הוא נשבר ונדכא, שזו משמעות
 57 המילה 'פתיב' במובן של 'שבויה',
 58 הרי דווקא על ידי זה מגיעים
 59 להתגלות של המדינה הנקראת בשם
 60 'מאור' (שהוא העצם) שמעלתה
 61 היא בכך שהיא למעלה ממהות של
 62 'אור', היא המקור אשר ממנו
 63 נמצא האור. הסבר הדברים:
 64 במילה 'מאור' מכוונה המקור של
 65 האור. לדוגמה, השמש עצמה לעומת
 66 האור היוצא ממנה נקראת בשם 'מאור'
 67 היות והיא המקור של האור. אחד
 68 ההבדלים בין המאור לאור הוא בכך
 69 שהמאור הינו הדבר עצמו לעומת
 70 האור שאינו אלא מציאות שחוצה
 71 הימנו, בדוגמת השמש עצמה לעומת
 72 האור שלה שהוא חוצה הימנה. לכן
 73 המושגים 'מאור' ו'אור' קשורים
 74 במושגים 'עצם' ו'גילויים', 'עצם'
 75 פירושו הדבר בעצמו, לעומת זאת ה'גילויים' הם בדוגמת אור השמש שאינו
 76 אלא מה שמתגלה ממנה אך איננו השמש עצמה. דברים אלה הם בבחינת
 77 משל כלפי התגלותה של הנשמה האלוהית. כאשר מדובר אודות הנשמה
 78 האלוהית, ישנה מצד אחד דרגתה הגלויה בגוף האדם, דרגה זו קשורה
 79 בכוחותיו הגלויים של האדם, שכלו ומידותיו. דרגה זו היא בבחינת רובד
 80 ה'גילויים' שלה. לעומת זאת ישנה 'עצם הנשמה', כלומר הנשמה כמו שהיא
 81 בעצמה, אשר להיותה חלק אלוהי ממעל ממש הרי איננה שייכת ואיננה
 82 נתפסת כלל בגוף המוגבל ובכוחותיו הגלויים של האדם. כאמור, דווקא על
 83 ידי המצב של 'כתיב' זוכים להתגלות ה'מאור', 'עצם הנשמה'. וצריך
 84 להבין את השיכות בין העניינים השונים המבוארים במאמר של כ"ק

(13 ח"ג רכה, ב 14) תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א. 15) ראה בד"ה הנ"ל תרפ"ז ס"ג וסט"ו. 16) אסתר פ"ו, ב. 17) בד"ה הנ"ל תרפ"ז סט"ו.

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אדמו"ר הרי"צ. השייכות דהפרוש ב'כתית למאור' להמבאר
 2 (בהמאמר) לפני זה שמשוה [ואתפשוטא דיליה שבכל
 3 דרא] זן ומפרנס את האמונה שתהיה בפנימיות.
 4 (ד) והנה הבאור בפסוק "ואתה תצוה" בא (בהמאמר)
 5 בהמשך להמבאר בתחלת
 6 המאמר, דפרוש הפסוק שנאמר
 7 במגילת אסתר "וקבל היהודים
 8 את אשר החלו לעשות"18
 9 משמעותו הפשוטה של הפסוק היא
 10 שהיהודים קבלו על עצמם את מצוות
 11 תג הפורים לזרות הבאים כשם
 12 שהחלו לעשות בשנה הראשונה. אך
 13 משמעותו הפנימית של הפסוק הוא
 14 שקבלו מה שהחלו בהזמן
 15 דמתן תורה19 כלומר הם קבלו על
 16 עצמם לא רק את מצוות הפורים אלא
 17 את כל התורה כולה, ובאופן יותר
 18 נעלה מהצורה בה הם קבלו זאת במתן
 19 תורה על הר סיני. דבמתן תורה
 20 היתה רק ההתחלה (החלו
 21 לעשות), ובימי אחשורוש
 22 (בזמן גזירת המן) היתה
 23 הקבלה השלימה, וקבל
 24 היהודים. [נפירוש פנימי זה הוא
 25 על דרך מאמר רבותינו ז"ל20
 26 על הפסוק21 שנאמר גם כן
 27 במגילת אסתר "קימו וקבלו
 28 היהודים", דורשים על כך חז"ל
 29 שהיהודים קימו בזמן אחשורוש מה
 30 שקבלו כבר במתן תורה, דזה
 31 שהקדימו את אמירת 'נעשה'
 32 ל'נשמע' במתן תורה היתה
 33 רק הקבלה של התורה אך קבלה
 25 שבגלות מצרים פתיב26 ולא שמעו אל משה

26 מקצרו רוח ומעבדה קשה, על דרך זה הוא בכל גלות, שישנם כמה נסיונות בקיום התורה והמצוות], הנה
 27 אז (בזמן גזרת המן) הנה העולם וההסתר עוד יותר, ואף על פי כן, בזמן מתן תורה, כשהיו ישראל
 28 בתכלית העלוי, היתה רק ההתחלה (החלו לעשות), ובזמן גזרת המן, כשהיו בתכלית השפלות, אז דוקא

(18 אסתר ט, כג. 19) כ"ה גם ברד"ה וקבל היהודים בתו"א מג"א צו, ג. ובכ"מ - נסמנו ברד"ה וקבל היהודים ה'תשי"א (סה"מ מלוקט ח"ג ע' סז הערה 4). (20 שבת פח, א. 21) אסתר ט, כז. 22) מהמשך הענינים בהמאמר ובתו"א שבהערה הבאה (וראה גם תו"א שם צט, רע"א. ובכ"מ) משמע, דזה שקבלוה בימי אחשורוש הוא בזמן הגזירה. ובפרש"י ד"ה בימי אחשורוש "מאהבת הנס שנעשה להם". ואולי יש לומר דשני ענינים בזה - ראה לקמן ס"ט. 23) כ"ה גם בתו"א מג"א צח, א דוקבל היהודים את אשר החלו לעשות הוא ע"ד "קיימו מה שקבלו" - אף שלכאורה הם שני ענינים שונים, ראה סה"מ מלוקט שם הערה 4. 24) הביאור בדיוק לשון זה - ראה ד"ה וקבל היהודים דפורים קטן ה'תשל"ח ס"א (סה"מ מלוקט ח"א ע' שיז). 25) ראה ב"ר פט"ז, ה "כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהם מצירות לישראל". 26) וארא ו, ט.

שבת פרשת תצוה, יו"ד אדר-ראשון, ה'תשמ"א

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 קבלו מה שהחלו במתן תורה. ומבאר בזה כ"ק אדמו"ר
 2 הרי"צ, דבזמן הגזרה, הרי דווקא אז היה קיום התורה ומצוות
 3 שלהם במסירות נפש. [ומסירות נפשם היתה גדולה ביותר דנוסף
 4 לזה שהיה להם מסירות נפש שלא לכפור חס ושלום
 5 [במבואר בתורה אור²⁷,
 6 שבאם היו ממירים דתם לא
 7 היו עושים להם פלוג, פי
 8 הגזרה היתה רק על היהודים
 9 ולא על אלה שאינם יהודים אלא
 10 'עבדים', יהודים הם אלה הכופרים
 11 בעבודה זרה, ואף על פי כן לא
 12 עלתה על דעתם מחשבת חוץ
 13 כלומר מחשבה אודות המרת הדת חס
 14 ושלום], ויתרה מזו מסירות נפשם
 15 היתה לא רק על עצם אמונתם בה'
 16 אלא היה להם מסירות נפש
 17 גם על קיום התורה
 18 ומצוות²⁸, ועד כדי כך
 19 שהקהילו קהלות ברבים
 20 ללמד תורה במסירות
 21 נפש²⁹. והתעוררות
 22 המסירות נפש שלהם היתה
 23 על ידי מרדכי היהודי,
 24 שכאמור הוא היה משה שבדורו.
 25 ועל פי האמור אודות גדול המעלה
 26 שהיתה קיימת דווקא בעבודת ה' בזמן
 27 גיורת המן כיוון שהיא היתה מתוך
 28 מסירות נפש זהו ההסבר לכך
 29 ש'וקבל היהודים את אשר
 30 החלו לעשות', דבמתן תורה
 31 היתה רק ההתחלה ובזמן
 32 גזרת המן היתה הקבלה, פי
 33 על ידי שהיה להם אז
 34 מסירות נפש בפועל על תורה
 35 ומצוות נתעלו (בענין זה)
 36 למדרגה נעלית יותר מכמו

1 קבלו מה שהחלו במתן תורה. ומבאר בזה,
 2 דבזמן הגזרה, היה קיום התורה ומצוות שלהם
 3 במסירות נפש. [דנוסף לזה שהיה להם מסירות
 4 נפש שלא לכפור חס ושלום] [במבאר בתורה
 5 אור²⁷, שבאם היו ממירים דתם לא היו עושים
 6 להם פלוג, פי הגזרה היתה רק על היהודים,
 7 ואף על פי כן לא עלתה על דעתם מחשבת חוץ
 8 חס ושלום], היה להם מסירות נפש גם על קיום
 9 התורה ומצוות²⁸, ועד שהקהילו קהלות ברבים
 10 ללמד תורה במסירות נפש²⁹. והתעוררות
 11 המסירות נפש שלהם היתה על ידי מרדכי
 12 היהודי, משה שבדורו. וזהו וקבל היהודים את
 13 אשר החלו לעשות, דבמתן תורה היתה רק
 14 ההתחלה ובזמן גזרת המן היתה הקבלה, פי על
 15 ידי שהיה להם אז מסירות נפש בפועל על תורה
 16 ומצוות נתעלו (בענין זה) למדרגה נעלית יותר
 17 מכמו שהיו בזמן מתן תורה, ולכן אז דוקא
 18 היתה הקבלה, וקבל היהודים.
 19 ולכאורה יש לומר, שהפרוש בכתית למאור,
 20 שעל ידי כתית (נשבר ונדפא)
 21 מגיעים להמאור, הוא באור על זה שבזמן
 22 הגזרה דוקא באו למסירות נפש באופן נעלה
 23 ביותר³⁰. כי מסירות נפש היא מצד עצם הנשמה
 24 שלמעלה מגלוי, מאור (שממנו נמצא האור),
 25 ועל ידי שהיו אז במצב דכתית (נשבר ונדפא),
 26 נתגלה עצם הנשמה, מאור. אבל מהמשך וסדר
 27 הענינים בהמאמר שהפרוש בכתית למאור בא
 28 לאחרי הענין דרעיא מהימנא, משמע, דענין
 29 כתית למאור שיך גם לזה שמשה זן ומפרנס את האמונה שתהיה בפנימיות.

(27) מג"א צא, ב. צו, א. צט, ב. וראה גם במקומות שנשמנו בסה"מ מלוקט ח"ג ע' סח הערה 12. (28) שזהו חידוש גדול יותר, כי בנוגע לאמונה, גם קל שבקלים מוסר נפשו (תניא פ"ח. ובכ"מ). (29) שזהו חידוש גדול עוד יותר, כמובן בפשטות. (30) ראה הערות הקודמות.

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

1 (ה) בסעיף זה מבואר הקשר בין עבודתו של משה רבינו בהחרדת האמונה
 2 בפנימיות לבין גילוי עצם הנשמה.
 3 **וַיֵּשׁ לְבָאָר זֶה עַל פִּי הַיְדוּעַ**³¹ **דְּזָה שֵׁיִשְׂרָאֵל מְאֻמִּינִים**
 4 **פְּאֻלְקוֹת פְּאֻמוֹנָה פְּשׁוּטָה וְאִין צְרִיכִים רְאִיּוֹת עַל זֶה הוּא**
 5 **מְצַד שְׁנֵי טַעְמִים.**
 6 הסברת הדברים האמורים לקמן:
 7 כאמור בסעיף ג', בנשמה האלוקית
 8 ישנן דרגות שונות, אשר עצם הנשמה
 9 למעלה מכולן. ישנו חלק הנשמה
 10 הקשור בגוף האדם ובכוחותיו
 11 הגלויים. למעלה ממנו ישנו חלק
 12 הנשמה שאינו נתפס כלל בגוף הגשמי.
 13 אך עצם הנשמה היא למעלה מכל
 14 הדרגות האמורות. ביתר ביאור: אודות
 15 הנשמה האלוקית נאמר בספר התניא
 16 שהיא חלק אלוקה ממעל ממש אך
 17 ביחד עם כך נאמר עליה שהיא בבחינת
 18 "אלוקות כפי שנעשה בבחינת נברא"
 19 כלומר במהותה הפנימית היא חלק
 20 אלוקה אך בחיצוניותה היא בעלת
 21 'תבנית' של נברא בעל מציאות לעצמו.
 22 הדרגות השונות הקיימות בנשמה
 23 האלוקית, זו שבגוף וזו העליונה יותר, קשורות בחלק זה של הנשמה
 24 האלוקית. הדרגה התחתונה ככולה במסך החומר של הגוף ולכן איננה רואה
 25 כי אם את הגשמיות שסובבת אותה. לעומתה הדרגה העליונה יותר רואה את
 26 אור ה' אשר אין מקום פניו ממנו. אך עצם הנשמה זוהי פנימיותה של הנשמה
 27 אשר היא ואלוקות הינם דבר אחד ממש.
 28 אמותו של יהודי נובעת משני טעמים. טעם אחד הוא **לְפִי שְׁמֻזְלִיָּהּ**
 29 **חַזִּי**³² (=לפי שמולם רואה). 'מול' הינו כינוי לחלק הנשמה שלמעלה
 30 מהגוף, כלומר **דְּהַנְשָׁמָה שְׁלִמְעֵלָה רוּאָה אֱלֻקוֹת** (וכאמור לקמן
 31 בסעיף הבא ש**רְאִיָּה** גורמת להתאמתות חזקה **שְׁלִמְעֵלָה** לזו הנגרמת על
 32 ידי **שְׂכָל**), **וְזֶה פּוֹעֵל בְּהַנְשָׁמָה שְׁבִגּוּף הָאֻמוֹנָה פְּאֻלְקוֹת.**
 33 **וְעוֹד בְּאוֹר מְנִיין נובעת האמונה של היהודי, דְּשֵׁרֵשׁ הָאֻמוֹנָה הוּא**
 34 **מַעְצָם הַנְּשָׁמָה (שְׁלִמְעֵלָה גם מְמֻזְלִיָּהּ חַזִּי).** **דְּזֶה שְׁעָצָם**
 35 **הַנְּשָׁמָה מְקַשְׂרֵת פְּאֻלְקוֹת הִיא הַתְּקַשְׁרוֹת עֲצָמִית (שְׁאִינָה**
 36 **תְּלוּיָה בְּסִפָּה חִיצוֹנִית, גַּם לֹא בְּעֵנֵן הָרְאִיָּה שְׁלִמְעֵלָה מְשֻׁכָּל.**
 37 כלומר זו התקשרות הקיימת בה מצד עצמה להיותה חלק אלוקה ממעל ממש,
 38 כך שאלוקות זה היא והיא זו אלוקות).
 39 הסברת הדברים האמורים לקמן:
 40 כאשר מדובר אודות הקשר בין הדרגות השונות של הנשמה הרי זה על דרך
 41 הקשר הקיים בין חלקי האדם אשר מהם מציאותו מורכבת, איברי גופו

ביאור בדרך אפשר

ונשמתו. הדבר יוכן בבהירות באמצעות הסיפור הבא: פעם, בהיות אדמו"ר
 הצמח צדק ילד, ישב בחיקו של סבו, אדמו"ר הזקן וקרא "סבא, סבא!".
 ויאמר לו סבו "איפה הוא סבא?" הצביע הילד על ראש הסבא. אמר הסבא:
 "זהו הראש של סבא, אך היכן סבא?" הצביע הילד על ידיו של הסבא: "הנה
 סבא". אמר הסבא: "אלה הן ידיו של
 סבא, אך היכן סבא?" וכן חזר הדבר
 על עצמו בצורות שונות. ירד הילד
 מברכיו של סבו והסתתר מאחורי
 הדלת. לפתע צעק "סבא! סבא!" פנה
 אליו אדמו"ר הזקן "מה?" אמר הילד
 "הנה, זהו סבא"
 הסברת הדברים: מציאות האדם כוללת
 את איברי גופו ואת נשמתו. האיברים
 שונים זה מזה מן הקצה אל הקצה. כל
 אחד מאיברי גוף האדם מוגדר
 ב'תבנית' מסויימת השונה מזו של שאר
 האיברים. לכל איבר יש את תפקידו
 הפרטי המיוחד לו. לעומת זאת נשמת
 האדם איננה איבר נוסף, היא מהותו
 הפנימית של האדם הנמצאת בתוך
 האיברים כולם. נשמת האדם איננה
 קשורה ב'תבנית' כזו או אחרת של
 איבר מסויים, באותה מידה שאיננה מוגדרת בתבנית של 'רגליים' כך גם איננה
 מוגדרת בתבנית של 'ראש', היא למעלה מ'רגליים' והיא למעלה מ'ראש'. אך
 ביחד עם זה היא הנשמה של ה'ראש' והיא הנשמה של ה'רגליים'. היא המהות
 הפנימית של הרגליים ושל הידיים ושל כל אחד מאיברי האדם. כאמור
 בסיפור, מצד אחד ה'סבא' איננו הראש ואיננו הידיים, אך ביחד עם זה ה'סבא'
 זוהי נשמתו הנמצאת ומתגלה בתוך האיברים כולם. כל כולו של הסבא נמצא
 בכל אחת משתי ידיו, ברגליו וכו'.
 כמו כן, כאשר מדובר אודות הנפש האלוקית, ישנן מצד אחד הדרגות השונות
 הקיימות בה שהם בדוגמת האיברים שלה וישנה 'עצם הנשמה' שמעבר
 אליהן. 'עצם הנשמה' איננה דרגה נוספת, היא מעבר לכל הדרגות. הדרגות
 השונות קשורות ב'תבניות' רוחניות שונות, חלק הנשמה שבגוף מוגבל
 ב'תבנית' הקשורה בכוחותיו הגלויים של האדם, חלק הנשמה שלמעלה
 מהגוף מוגדר אף הוא ב'תבנית' הקשורה ברוחניותם של עולמות עליונים,
 לעומת זאת 'עצם הנשמה' מופשטת מכל 'תבנית' שהיא. אך ביחד עם זה
 'עצם הנשמה' היא הנקודה הפנימית והיא בבחינת ה'נשמה' של הדרגות כולן.
וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, דְּמַהְחֻלּוּקִים וְהַבְּדוּלִים שְׁבִיין שְׁנֵי הַבְּאוּרִים
 80 **(הַעֲנִינִים) הַמְּסֻבְּרִים אֵת הַטַּעַם לְאֻמוֹנָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי הוּא, דְּהָאֻמוֹנָה**
 81 **הַקִּימַת בְּהַנְשָׁמָה הַמְּלַבֶּשֶׁת בְּגוּף הַבְּאָה כְּתוּצָא מְרֵאִית הַנְּשָׁמָה**
 82 **שְׁלִמְעֵלָה, הִרִי הַצּוּרָה בַּהּ קִימַת אֻמוֹנָה זֶה בְּגוּף הִיא בְּבַחֲינַת מְקִיף**

(31) ראה המשך תערובת "ח"א פס"א (ע' קיד). וראה גם המשך הנ"ל "ח"ב ע' א'קפב" האמונה כו' משום דמזל" חזי, דהנשמה כמו שהיא למעלה היא רואה כו', וכן ענין האמונה שמצד עצם הנשמה". (32) לשון הגמרא - מגילה ג, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 המוכיח שיש קשר ביניהם, כי זה שמושה זן ומפרנס את האמונה
 44 שתהיה בפנימיות הוא על ידי שהוא מגלה את עצם
 45 הנשמה (שלמעלה ממזליה תזי), אשר כאמור בסעיף ד' עצם
 46 הנשמה לעומת הכוחות הגלויים נקראת בשם 'מאור' שלמעלה
 47 מ'אור'. ומה שנאמר בפסוק
 48 "כתית למאור", ומבאר הרי
 49 בהמאמר שבכדי להגיע
 50 לה'מאור' הוא על ידי הענין
 51 ד'כתית' שקיים דווקא בזמן
 52 הגלות ולא בזמנו של משה רבינו
 53 במדבר אשר אז לא היה מצב של
 54 'כתית', הביאור בכך הוא, כי
 55 למרות שעצם הנשמה מתבטאת
 56 ביכולת להחדיר את האמונה בפנימיות
 57 אך עקר הגלוי והביטוי דעצם
 58 הנשמה ('מאור') הוא מתגלה
 59 בענין המסירות נפש (שעקרו
 60 הוא בזמן הגלות), פדלקמן.
 61 ו) והענין הוא, הסברת הקשר בין
 62 גלוי עצם הנשמה למסירות נפש, דזה
 63 שהאמונה דישראל היא
 64 באופן שהוא מוסר נפשו על
 65 זה, הוא (בעקר) בהאמונה
 66 שמצד עצם הנשמה. דכאשר
 67 מדובר אודות האמונה התחתונה
 68 יותר, הנובעת מצד זה שהוא
 69 רואה (מזליה תזי), הגם
 70 שהיא בתוקף גדול [פידוע
 71 דהתאמתות שנגרמת מצד
 72 הראייה, שהאדם לא רק הבין בשכלו
 73 שכך הדבר אלא הוא גם ראה זאת
 74 בעצמו היא התאמתות גדולה
 75 ב'יותר'³³, מכל מקום, פיון
 76 שהאמונה שלו באופן הזה היא
 77 נובעת מצד סבה חיצונית (מצד
 78 זה שרואה) ואינה קשורה
 79 עם עצם מציאותו מציאותו של
 80 האדם והאלוקות הנינם שני דברים
 81 נפרדים והקשר ביניהם נגרם על ידי
 82 שהם רואים זה את זה, לכן אינו
 83 כיוון שאיננו חש שעצם קיומו תלוי
 84 כן זה שבסופו של דבר האמונה

1 כאמור בסעיף ג' בחינת מקיף פירושה שהאדם חש בה ומתפעל ממנה אך אין זה
 2 מתקבל בכוחותיו הגלויים, שכלו ורגשותיו וכל פעולותיו אינם משתנים בעקבות
 3 אמונה זו. דכיון שרוחניותה של הנשמה שלמעלה היא קשורה
 4 ב'כתית' כזו שלמעלה משייכות להתלבשות בגוף לכן פעלתה
 5 בהנשמה המלבשת בגוף אינה
 6 יכולה להתקבל ב'כתיתם' המצומצמת
 7 של הכוחות הגלויים ולכן היא
 8 בכחינת מקיף. ובכדי
 9 שהאמונה (בהנשמה
 10 המלבשת בגוף) תהיה
 11 בפנימיות כלומר שהאמונה תתקבל
 12 ותיקלט גם בשכלו ורגשותיו של האדם
 13 ותחדור בכל פעולותיו, הוא דווקא
 14 על ידי גלוי נקודה עמוקה יותר
 15 בנשמה שהיא ההתקשרות עצמית
 16 דעצם הנשמה. כי עצם
 17 הנשמה עם היותה מצד מהותה
 18 למעלה מכל דרגה שהיא, אך דווקא
 19 היא העצם (=העצמות והפנימיות)
 20 של הנשמה המלבשת בהגוף,
 21 ולכן, האמונה דהנשמה
 22 המלבשת בהגוף שקיימת בה
 23 מצד עצם הנשמה היא
 24 בפנימיותה.
 25 בסוף סעיף ד' למדנו שמוכרח להיות
 26 קשר בין פעולתו של משה רבינו בתור
 27 ירועה אמונה לבין מצב ה'שביחה'
 28 הקיים בזמן הגלות, לכאורה מדובר
 29 בדברים הקשורים ברבדים שונים
 30 לחלוטין של הנפש. תפקידו של ירועה
 31 אמונה, להחדיר את האמונה
 32 בפנימיות, קשור ברובד הגלוי של
 33 האדם. לעומת זאת ה'כתית' וה'שביחה'
 34 שבזמן הגלות קשורים בעצם הנשמה.
 35 אך על פי מה שמדנו בסעיף זה אשר
 36 דווקא האמונה הנובעת מעצם
 37 הנשמה קשורה בפנימיות האדם יובנו
 38 הדברים.
 39 ועל פי זה יש לבאר קשר
 40 הענינים שבהמאמר וקבל
 41 היהודים", שביאור הענין ד'פתיית' למאור שזו התגלותה של עצם
 42 הנשמה בא בהמשך לביאור הענין ד'רעיית' מהימנא דבר

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 דִּישְׂרָאֵל הִיא בְּאוֹפֶן שֶׁהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל זֶה הוּא מִפְּנֵי
 2 שֶׁהִיא נּוֹבַעַת מֵעֵצֶם הַנִּשְׁמָה, אֲשֶׁר בְּרוּבֵד זֶה הָאָמוּנָה בְּאֵלְקוֹת הִיא
 3 הַעֲצָם שְׁלוֹ מִבְּחִינַת עֵצֶם הַנִּשְׁמָה אֵין לָהּ קִיּוֹם בְּלִי אֵלּוֹקוֹת, אֵלּוֹקוֹת זֶה
 4 הִיא וְהִיא זֶה אֵלּוֹקוֹת, וְלִכֵּן אָמוּנָה זֶה הִיא בְּאוֹפֶן כֹּזֵה שְׂאֵי אֶפְשָׁר כָּלֵל
 5 שְׂיִכְפֹּר חֵס וְשְׁלוֹם וּמִמִּילָא הוּא
 6 מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ.
 7 עַל פִּי הָאִמּוֹר שֶׁתִּפְקִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ
 8 הוּא לְגַלּוֹת אֶת הָאִמּוּנָה הַנּוֹבַעַת מֵעֵצֶם
 9 הַנִּשְׁמָה, יוֹבֵן בְּעוֹמֵק יוֹתֵר הַקֶּשֶׁר
 10 הַפְּנִימִי בֵּין מֹשֶׁה רַבִּינוּ עֲצֻמוֹ לְבִין
 11 הַצְּדִיקִים בְּדוֹרוֹת שְׁלֵאֲחֵרֵיו שֶׁהֵם
 12 בְּבַחֲבִינַת 'הַתְּפִשּׁוּתוֹת שְׁלֵר', לְמִרוֹת
 13 שְׁצוּרַת עֲבוֹדָתָם שׁוֹנָה.
 14 וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לְבָאֵר מַה
 15 שֶׁכָּתוּב בְּהַמָּאֵר "וְקָבַל
 16 הַיְהוּדִים" דְּזֶה שְׁמֵשָׁה הוּא
 17 'רַעֲיָא מְהֵימְנָא' (כְּאִמּוֹר בְּסַעֲיָף
 18 ג' שֶׁהוּא זֶן וּמִפְּרִנְס אֶת
 19 הָאָמוּנָה) הוּא גַם בְּנוֹגֵעַ
 20 לְרוּעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּבֵל דוֹר
 21 (שֶׁהֵם נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֲתַפְשָׁטוּתָא
 22 דְּמֹשֶׁה שֶׁכָּבֵל דְּרָא) שֶׁהֵם
 23 מִחֲזִיקִים אֶת הָאָמוּנָה
 24 דִּישְׂרָאֵל שְׂיַעֲמָדוּ בְּמִסִּירוֹת
 25 נַפְשׁ בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמִצְוּוֹת.
 26 דְּלִכְאֹרְהָ צוּרַת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
 27 רַבִּינוּ וְצוּרַת עֲבוֹדָתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
 28 שְׁלֵאֲחֵרֵיו שׁוֹנָה, שְׁהֵרִי זֶה שְׁמֵשָׁה
 29 זֶן וּמִפְּרִנְס אֶת הָאָמוּנָה הוּא
 30 (בְּמִבּוּאָר בְּכֻמָּה מְקוּמוֹת³⁴
 31 וְגַם בְּמִאֵמֶר זֶה עֲצֻמוֹ³⁵) עַל
 32 יְדֵי שְׁמֵשָׁפִיעַ לִישְׂרָאֵל דַּעַת
 33 בְּאֵלְקוֹת שֶׁתַּחִּיהִי לָהֶם הַבְּנָה בִּשְׁכַל
 34 וְהַרְגֵּשָׁה בְּלִבְּ אֵלּוֹקוֹת, שְׁעַל יְדֵי
 35 זֶה פָּאָה הָאָמוּנָה בְּפְנִימִיּוֹת,
 36 זֹאת אוֹמֵר שֶׁעֵיִקֵּר הַתְּעַסְקוֹתוֹ שֶׁל
 37 מֹשֶׁה רַבִּינוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיא בְּרוּבֵד
 38 שֶׁל הַכּוֹחֹת הַגְּלוּיִים שֶׁלָּהֶם. וְלַעֲוֹמַת
 39 זֹאת זֶה שְׁרוּעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּבֵל
 40 דוֹר מִחֲזִיקִים הָאָמוּנָה
 41 (הַמִּבּוּאָר בְּמִאֵמֶר זֶה³⁶) אֵין זֶה
 42 בְּכַךְ שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּלַחֲסִיבֵי אֶת הַרְבִּיּוֹם בִּשְׁכַל וְלִישִׁבְּכֶם בְּרַגְשׁ הַלֵּב אֵלָּא
 43 תִּפְקִידֵם הוּא שֶׁהָאָמוּנָה דִּישְׂרָאֵל תִּהְיֶה בְּאוֹפֶן דְּמִסִּירוֹת

נַפְשׁ, אֲשֶׁר מִסִּירוֹת נַפְשׁ קְשׁוּרָה עִם הַתְּעוֹרְרוֹת עֵצֶם הַנִּפְשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה
 מֵהַכּוֹחֹת הַגְּלוּיִים. וְעַל פִּי הַנַּ"ל בְּסַעֲיָף ה' אֲשֶׁר גַּם הִיכּוֹלַת הַלַּחֲדִיר אֶת
 הָאִמּוּנָה בְּכּוֹחֹתֵי הַגְּלוּיִים שֶׁל הָאָדָם קְשׁוּרָה בְּגִלּוּי הָאִמּוּנָה הַנּוֹבַעַת מֵעֵצֶם
 הַנִּשְׁמָה, יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁעֵקֶר הַעֲנִיָּן דְּרַעֲיָא מְהֵימְנָא הוּא זֶה
 שֶׁהוּא זֶן וּמִפְּרִנְס אֶת
 הָאָמוּנָה עֲצֻמָּה, כְּלוֹמֵר
 שֶׁהָאָמוּנָה שֶׁאֲצַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 תִּהְיֶה לֹא רַק דְּרַגַּת הָאִמּוּנָה כְּמוֹ
 שֶׁהִיא מִצַּד הַגְּלוּיִים (כְּלוֹמֵר
 מִצַּד זֶה שֶׁהַנִּשְׁמָה שְׁלִמְעֵלָה
 רוּאָה אֵלְקוֹת) אֵלָּא שְׁתֵּאִיר בֵּהֶם
 הָאִמּוּנָה שֶׁמִּצַּד עֵצֶם הַנִּשְׁמָה.
 וְזֶה שֶׁבְּפוּעַל מֹשֶׁה מִמְשִׁיךְ אֶת
 הָאָמוּנָה בְּפְנִימִיּוֹת (כְּלוֹמֵר
 הַתְּעַסְקוֹתוֹ בְּלַחֲדִיר וְלִישִׁבֵּב אֶת
 הַדְּבָרִים בְּדַעַת וְהַשְּׂגָה) הוּא
 תּוֹצֵאָה מְזֵה שֶׁהוּא זֶן
 וּמִפְּרִנְס אֶת הָאָמוּנָה עֲצֻמָּה
 (זוֹ תּוֹצֵאָה שֶׁל הַמְשֻׁכָּת וְגִלּוּי
 הָאָמוּנָה כְּמוֹ שֶׁהִיא מִצַּד
 עֵצֶם הַנִּשְׁמָה). וְכַנַּ"ל (סַעֲיָף
 ה'), דְּהַאֲפִשְׁרוֹת שֶׁתּוֹכֵל לְהִיּוֹת
 הַמְשֻׁכָּת הָאָמוּנָה בְּפְנִימִיּוֹת
 (כְּלוֹמֵר בְּדַעַת וּבַהֲשַׁגַּת הַשְׁכַּל)
 הוּא עַל יְדֵי גִלּוּי הַהֲתַקְשְׁרוֹת
 עֲצֻמִּית דְּעֵצֶם הַנִּשְׁמָה.
 עַל פִּי הָאִמּוֹר מוֹבֵן שֶׁאֵין זֶה רַק שִׁישׁוּן
 קֶשֶׁר בֵּין עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ לְבִין
 עֲבוֹדָתָם שֶׁל רוּעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵאֲחֵרֵיו,
 אֵלָּא שֶׁעֵיִקֵּר עֲבוֹדָתָם הִיא אַחַת, גִּלּוּי
 הָאִמּוּנָה הַנּוֹבַעַת מֵעֵצֶם הַנִּשְׁמָה. אֲצַל
 מֹשֶׁה רַבִּינוּ בֹּא הַדְּבָרִי לְיַדֵּי בִּיטוּי
 בִּיכּוֹלּוֹת הַלַּחֲדִיר אֶת הָאִמּוּנָה בְּכּוֹחֹת
 הַנִּפְשׁ הַגְּלוּיִים, בְּדַעַת בְּמוֹחַ וּבְלִב.
 אֲצַל רוּעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵאֲחֵרֵיו הַתְּגִלּוֹתָה
 שֶׁל הָאִמּוּנָה שֶׁבְּעֵצֶם הַנִּשְׁמָה הַתְּבַטָּא
 בְּעִנְיַן הַמִּסִּירוֹת נַפְשׁ.
 וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לוֹמֵר, דְּבִבְזָה
 שֶׁבְּהַדּוֹרוֹת שֶׁהַצְּרִיכּוֹ לְמִסִּירוֹת
 נַפְשׁ כְּפוּעַל, חֲזָקוֹ רוּעֵי
 יִשְׂרָאֵל (שֶׁהֵם הַאֲתַפְשָׁטוּתָא
 דְּמֹשֶׁה) אֶת הָאָמוּנָה דִּישְׂרָאֵל
 שֶׁתִּהְיֶה בְּמִסִּירוֹת נַפְשׁ, נִתְּגַלָּה הַעֲנִיָּן
 בְּכַךְ שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּלַחֲסִיבֵי אֶת הַרְבִּיּוֹם בִּשְׁכַל וְלִישִׁבְּכֶם בְּרַגְשׁ הַלֵּב אֵלָּא
 תִּפְקִידֵם הוּא שֶׁהָאָמוּנָה דִּישְׂרָאֵל תִּהְיֶה בְּאוֹפֶן דְּמִסִּירוֹת

(34 תו"א משפטים עה, ב. ובכ"מ. וראה גם תניא רפ"ב. 35) סעיף יא. (36) משא"כ בתו"א שם "וירדין ניצוצין מנשמת מרעה" כו' ללמוד דעת את העם".

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מבמשה עצמו. כי המשכת וגלוי האמונה כמו שהיא מצד
 2 עצם הנשמה [שעל ידי משה ואתפשטותא דיליה שבכל
 3 דרא], הרי למרות שהיא מתבטאת גם כעבודתו של משה בלמדו דעת את
 4 העם, אך עקר התגלותה הוא מסירות נפש בפועל דבר שהיה
 5 קיים דווקא בדורות שבזמן הגלות.
 6 ז) במאמר של כ"ק אדמו"ר הרי"צ,³⁷
 7 בתור דוגמא לרועי ישראל שעוררו את
 8 המסירות נפש בבני ישראל, מוזכר
 9 דווקא מרדכי היהודי. דבר זה נוגע
 10 לדורנו אנו. והנה ידוע
 11 שהמסירות נפש בפועל על
 12 תורה ומצוות של כל ישראל
 13 ולא רק של חלק מהעם, היתה
 14 בפורים (בזמן גזירת המן).
 15 שהרי לעומת זאת, המסירות נפש
 16 דחנכה (בזמן גזירת יון)
 17 היתה (בעקר) במתניהו
 18 ובניו, והמסירות נפש בזמן
 19 גזרת המן היתה בכל
 20 ישראל. ועל פי זה יש לבאר מה שמובא
 21 מה שמובא בהמאמר³⁸
 22 ממדרש¹⁶ שמרדכי היה
 23 שקול בדורו כמשה בדורו
 24 חז"ל משווים את מרדכי דווקא למשה
 25 רבינו, דהגם שהענין של
 26 "אתפשטותא דמשה" הוא
 27 קיים בכל דור ולא רק בדורו של
 28 מרדכי, מכל מקום איתא
 29 (=מובא) במדרש שמרדכי
 30 (דוקא) היה שקול בדורו
 31 כמשה בדורו. ויש לומר,
 32 שבין הדברים שבהם דווקא מרדכי
 33 דומה למשה רבינו הוא, שאחת
 34 מהמעלות דמרדכי היהודי
 35 הוא שהוא היה הירעיא
 36 מהימנא' (בגלוי) של כל
 37 ישראל שבדורו בכך שהוא עורר
 38 את המסירות נפש בכל אנשי הדור.
 39 בדגמת משה רעיא מהימנא

1 דרעיא מהימנא (בענין זה)³⁷ עוד יותר מבמשה
 2 עצמו. כי המשכת וגלוי האמונה כמו שהיא
 3 מצד עצם הנשמה [שעל ידי משה ואתפשטותא
 4 דיליה שבכל דרא], עקר התגלותה הוא מסירות
 5 נפש בפועל.
 6 ז) והנה ידוע שהמסירות נפש בפועל על תורה
 7 ומצוות של כל ישראל היתה בפורים
 8 (בזמן גזירת המן). שהמסירות נפש דחנכה
 9 (בזמן גזירת יון) היתה (בעקר) במתניהו ובניו,
 10 והמסירות נפש בזמן גזרת המן היתה בכל
 11 ישראל. ועל פי זה יש לבאר מה שמובא
 12 בהמאמר³⁸ ממדרש¹⁶ שמרדכי היה שקול בדורו
 13 כמשה בדורו, דהגם שאתפשטותא דמשה הוא
 14 בכל דור, מכל מקום איתא במדרש שמרדכי
 15 (דוקא) היה שקול בדורו כמשה בדורו. ויש
 16 לומר, שמהמעלות דמרדכי היהודי הוא שהוא
 17 היה הרעיא מהימנא (בגלוי) של כל ישראל
 18 שבדורו. בדגמת משה רעיא מהימנא שהמשיך
 19 דעת לכל ישראל שבדורו, כמובן גם מזה שדורו
 20 של משה (כל אנשי דורו) נקרא דור דעה³⁹.
 21 אלא שבמשה היה גלוי ענין זה (שהוא רעיא מהימנא דכל ישראל) על ידי
 22 שהמשיך דעת לכל אנשי דורו, ובמרדכי היה גלוי ענין זה על ידי שגלה כח
 23 המסירות נפש שבכל אנשי דורו. ויש לומר, דעל ידי שמביא בהמאמר מה
 24 שכתוב במדרש שמרדכי בדורו היה שקול כמשה בדורו, על ידי זה פסק בעל
 25 המאמר את הדין על עצמו⁴⁰, שהוא הרעיא מהימנא (בגלוי) של כל אנשי
 26 הדור.
 27 ח) ועל פי זה יש לבאר קשר (וסדר) הענינים (בהמאמר) בבאור הפסוק
 28 ואתה תצוה גו', שבתחלה מבאר את הפרוש דואתה תצוה את בני
 29 ישראל, שמשה הוא מקשר ומחבר את בני ישראל (עם אור אין סוף) על ידי

(37) ראה לקמן הערה 56. (38) סעיף ג. (39) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ. (40) ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (דין ואח"כ חשבון) - ע"פ דברי המשנה (שם מט"ז) ש"נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו", שלאחרי שהאדם פוסק מדעתו דינו של חברו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ "דין" זה עושים "חשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. וש"נ).

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁהוּא זֶן וּמִפְרָנִס אֶת הָאֱמוּנָה, וְלֹא־חָרִי זֶה מִבְּאֵר שְׁגָם
 2 רוּעִי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְכָל דּוֹר (אֲתַפְּשׁוּתָא דְמִשָּׁה) מִחֻזְקִים אֶת
 3 הָאֱמוּנָה דִישְׂרָאֵל וַיְכַמּוּ מְרֻדֵי (מִשָּׁה שְׁבָדוֹרוֹ) שְׁחִזְקוּ אֶת
 4 אֱמוּנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְעַמּוּד חֻזְקָא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם
 5 הַמִּצְוֹת, וְלֹא־חָרִי זֶה מִבְּאֵר
 6 הַפְּרוּשׁ בִּכְתִּיב לְמֵאֹרִי הַקָּשׁוּר
 7 בּוֹמֵן הַגְּלוּת (שְׁמִילִים אֵלּוֹ כְּתוּבוֹת
 8 בְּפִסְוִק וְאִתָּה תְּצַנֶּה לְמֵרוֹת
 9 שֶׁהַפְּסוֹק מְדַבֵּר לְכַאוּרָה בְּמִשָּׁה
 10 עֲצָמוֹ וְלֹא בְּצִדִיקִים שְׁלֹא־חָרִי), כִּי
 11 זֶה שְׁמִשָּׁה מְגַלָּה אֶת בְּחִינַת
 12 הַיְמָאוֹרִי דִישְׂרָאֵל (עֲצָם
 13 הַנְּשָׁמָה), הוּא לֹא כָל כֵּן בְּדוּרוֹ
 14 אֵלֹא בְּעֵקֶר עַל יְדֵי אֲתַפְּשׁוּתָא
 15 דִּילִיָּה שֶׁבּוֹמֵן הַגְּלוּת (כְּתִיב)
 16 שְׁעוֹרְרוּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּח
 17 הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ שְׁלָהֶם, שְׁעַל
 18 יְדֵי זֶה הוּא עֵקֶר גְּלוֹי עֲצָם
 19 הַנְּשָׁמָה, מֵאוֹר.
 20 בְּתַחֲלִיל הַמֵּאמֵר לְמַדְּנוּ בְּפִסְוִק וְאִתָּה
 21 תְּצוּהָ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּשְׁנֵי חֲלִיקִים. הַמִּילִים וְאִתָּה
 22 תְּצוּהָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְדַבְּרוֹת אוֹדוֹת
 23 פְּעוּלָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.
 24 וּבְמִילִים 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ וְגו'
 25 מְדוּבָר אוֹדוֹת הִיתְרוֹן וְהַמַּעֲלָה שְׁבִנִי
 26 יִשְׂרָאֵל מוֹסִיפִים אֲצֵל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ.
 27 וְצִרְיָךְ לְהַבִּין, דְּלִפִּי בְּאוֹר
 28 הַנַּ"ל, הַעֲנֵנִי דְכְּתִיב לְמֵאֹרִי
 29 שִׁיף לְחִלְקוֹ הַרְאִשׁוֹן שֶׁל הַפְּסוֹק,
 30 לְמִילִים 'וְאִתָּה תְּצַנֶּה אֶת בְּנֵי
 31 יִשְׂרָאֵל', כְּלוּמַר לְזֶה שְׁמִשָּׁה
 32 וְאֲתַפְּשׁוּתָא דִּילִיָּה שֶׁבְכָל
 33 דּוֹר מְקַשְּׂרִים וּמַחְבְּרִים אֶת
 34 יִשְׂרָאֵל עִם אוֹר אֵין סוּף,
 35 וְאוֹלָם בְּהַכְּתוּב נִאֲמַר כְּתִיב
 36 לְמֵאֹרִי בְּהַמְשָׁךְ לְחִלְקוֹ הַשְּׁנִי
 37 שֶׁל הַפְּסוֹק, לְמִילִים 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ
 38 שְׁמֵן זֵית זָךְ', כּוּ בּוֹמֵן דְּעֲנֵנִי
 39 'וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ גו' (שִׁישְׂרָאֵל
 40 מְבִיאִים שְׁמֵן לְמִשָּׁה) הוּא
 41 שִׁישְׂרָאֵל מוֹסִיפִים תּוֹסְפוֹת
 42 אוֹר בְּמִשָּׁה (כְּמוֹבָא לְעִיל
 43 סְעִיף בַּמֵּהמֵאמֵר).

ביאור בדרך אפשר

44 בְּסַעֲפִים הַבָּאִים יְבוּאֵר שִׁישְׁנו עוֹמֵק נוֹסֵף וְאוֹפֵן נוֹסֵף בְּמוֹשֶׁג 'כְּתִיב לְמֵאֹרִי',
 45 וְהַגִּילּוֹי שֶׁלּוֹ הוּא דוּוּקָא עַל יְדֵי עֲבוּדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם.
 46 (ט) וְהִנֵּה הַכְּתוּב "וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת"
 47 אֲשֶׁר כְּאוֹר מִבְּטָא אֶת הַמַּעֲלָה הַנִּפְלְאוּהָ אֵלֶיהָ הַגִּיעוּ דוּוּקָא בּוֹמֵן הַגְּלוּת, הִרִי
 48 פְּסוֹק זֶה מְדַבֵּר (בְּפִשְׁטוּת)
 49 בְּהִזְמֵן שְׁלֹא־חָרִי הַגִּס דְּפוּרִים
 50 שֶׁהִרִי פְּסוֹק זֶה נֹאמַר בְּמַגִּילַת אֶסְתֵּר
 51 לְאַחַר בִּיטוּלָהּ שֶׁל גִּידֵת הַמֶּן, וַיֵּשׁ
 52 לְזוּמַר, דְּמָה שְׁכְּתוּב בְּהַמֵּאמֵר
 53 שֶׁל כ"ק אֲדוּמִי הַרְיִי"צ דְּפְרוּשׁ
 54 הַפְּסוֹק "וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת
 55 אֲשֶׁר הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת" הוּא
 56 שְׁבִימִי אַחְשׁוּרוּשׁ קָבְלוּ מַה
 57 שֶׁהִחֲלוּ בְּמַתָּן תּוֹרָה כִּיוּן
 58 שְׁבִתְקוּפַת אַחְשׁוּרוּשׁ הַתַּעֲלוּ הַיְהוּדִים
 59 בְּמַעֲלָה יִתִּירָה לְגַבֵּי מַעֲלָתָם שֶׁהִיָּתָה
 60 בּוֹמֵן מַתָּן תּוֹרָה, הִרִי פִירוּשׁ זֶה הוּא
 61 גַּם לְפִי פִשְׁטוּת הַכְּתוּב
 62 שְׁכְּאוֹר הַ"וְקִבַּל גו'" הִנֵּה
 63 לְאַחֲרֵי הַגִּס כְּלוּמַר הַתַּעֲלוֹת
 64 הִיתִירָה שֶׁגִּרְמָה לְשִׁלְמוֹת קִבְּלַת
 65 הַתּוֹרָה, הִיָּתָה לֹא רַק בּוֹמֵן שֶׁל צִרָה
 66 וְגוֹיָרָה אֵלֹא גַם בּוֹמֵן שֶׁל רוּחָה. וְעַל
 67 פִּי זֶה, בְּזֶה שְׁבִימִי אַחְשׁוּרוּשׁ
 68 קָבְלוּ מַה שֶׁהִחֲלוּ בְּמַתָּן
 69 תּוֹרָה, שְׁנֵי עֲנִינִים. עֲנִין אֶחָד
 70 הוּא הַקְּבִלָּה הַשְּׁלִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה
 71 שֶׁהִיָּתָה בּוֹמֵן הַגְּזֵרָה אֲשֶׁר קִבְּלָה
 72 זוֹ הִיָּתָה עַל יְדֵי הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ
 73 שְׁלָהֶם (כְּמוֹבָא בְּהַמֵּאמֵר)
 74 וְכִמוֹ כֵּן לְעִיל בְּסַעֲפֵי ד'), וְעֲנִין שְׁנִי
 75 הוּא הַקְּבִלָּה הַשְּׁלִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה
 76 שֶׁהִיָּתָה לְאַחֲרֵי הַגִּס דְּפוּרִים,
 77 שֶׁהִיא נְעֻלִית יוֹתֵר גַּם
 78 מִהַקְּבִלָּה שֶׁהִיָּתָה בּוֹמֵן הַגְּזֵרָה
 79 (כְּדִלְקָמֵן סְעִיף י'). לְמַדְּנוּ לְעִיל
 80 בְּסַעֲפֵי ד' שֶׁהַתַּעֲלוֹת הִיתִירָה בּוֹמֵן
 81 אַחְשׁוּרוּשׁ כְּרוּכָה בִּשְׁבִירָה וּבִכְתִּיב
 82 אֲשֶׁר גִּרְמוּ לְהַתְּגַלּוּתָהּ שֶׁל עֲצָם הַנְּשָׁמָה
 83 כְּרִמוֹ בְּמִילִים 'כְּתִיב לְמֵאֹרִי'. מִכֵּן
 84 שְׁגַם בּוֹמֵן שֶׁל הַרוּחָה נִיתַן לְהַגִּיעַ
 85 לְהַתַּעֲלוֹת דוּמָה, אִם כֵּן מוֹכַרְח הַדְּבָר
 86 שְׁגַם אוֹ קִיּוּם עֲנִין שֶׁל 'כְּתִיב'. וְאֵכֵן

שְׁהוּא זֶן וּמִפְרָנִס אֶת הָאֱמוּנָה, וְלֹא־חָרִי זֶה מִבְּאֵר
 שְׁגָם רוּעִי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְכָל דּוֹר (אֲתַפְּשׁוּתָא
 דְמִשָּׁה) מִחֻזְקִים אֶת הָאֱמוּנָה דִישְׂרָאֵל וַיְכַמּוּ
 מְרֻדֵי (מִשָּׁה שְׁבָדוֹרוֹ) שְׁחִזְקוּ אֶת אֱמוּנָתָם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל לְעַמּוּד חֻזְקָא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם
 הַמִּצְוֹת, וְלֹא־חָרִי זֶה מִבְּאֵר הַפְּרוּשׁ בְּכְתִיב
 לְמֵאֹרִי (שְׁבִפְסוֹק וְאִתָּה תְּצַנֶּה לְכַאוּרָה
 בְּמִשָּׁה עֲצָמוֹ), כִּי זֶה שְׁמִשָּׁה מְגַלָּה בְּחִינַת
 הַמֵּאֹרִי דִישְׂרָאֵל (עֲצָם הַנְּשָׁמָה), הוּא בְּעֵקֶר עַל
 יְדֵי אֲתַפְּשׁוּתָא דִּילִיָּה שֶׁבּוֹמֵן הַגְּלוּת (כְּתִיב)
 שְׁעוֹרְרוּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּח הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ שְׁלָהֶם,
 שְׁעַל יְדֵי זֶה הוּא לְקַוֵּי גְלוֹי עֲצָם הַנְּשָׁמָה, מֵאוֹר.
 וְצִרְיָךְ לְהַבִּין, דְּלִפִּי בְּאוֹר הַנַּ"ל, הַעֲנֵנִי דְכְּתִיב
 לְמֵאֹרִי שֶׁנֶּשְׁנֵי חֲלִיקִים, וְאִתָּה תְּצוּהָ אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, לְזֶה שְׁמִשָּׁה וְאֲתַפְּשׁוּתָא דִּילִיָּה שֶׁבְכָל
 דּוֹר מְקַשְּׂרִים וּמַחְבְּרִים אֶת יִשְׂרָאֵל עִם אוֹר אֵין
 סוּף, וּבְהַכְּתוּב נִאֲמַר כְּתִיב לְמֵאֹרִי בְּהַמְשָׁךְ
 לְוִיקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ, דְּעֲנֵנִי וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ גו'
 (שִׁישְׂרָאֵל מְבִיאִים שְׁמֵן לְמִשָּׁה) הוּא שִׁישְׂרָאֵל
 מוֹסִיפִים תּוֹסְפוֹת אוֹר בְּמִשָּׁה (כְּמוֹבָא לְעִיל
 סְעִיף בַּמֵּהמֵאמֵר).
 (ט) וְהִנֵּה הַכְּתוּב וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הִחֲלוּ
 לַעֲשׂוֹת מְדַבֵּר (בְּפִשְׁטוּת) בְּהִזְמֵן
 וַיֵּשׁ לְזוּמַר דְּפוּרִים. וַיֵּשׁ לְזוּמַר, דְּמָה שְׁכְּתוּב
 בְּהַמֵּאמֵר דְּפְרוּשׁ וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הִחֲלוּ
 לַעֲשׂוֹת הוּא שְׁבִימִי אַחְשׁוּרוּשׁ קָבְלוּ מַה שֶׁהִחֲלוּ
 בְּמַתָּן תּוֹרָה, הוּא גַם לְפִי פִשְׁטוּת הַכְּתוּב שֶׁקִּבַּל
 גו' הִנֵּה לְאַחֲרֵי הַגִּס. וְעַל פִּי זֶה, בְּזֶה שְׁבִימִי
 אַחְשׁוּרוּשׁ קָבְלוּ מַה שֶׁהִחֲלוּ בְּמַתָּן תּוֹרָה, שְׁנֵי
 עֲנִינִים. הַקְּבִלָּה שֶׁהִיָּתָה בּוֹמֵן הַגְּזֵרָה עַל יְדֵי
 הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ שְׁלָהֶם (כְּמוֹבָא בְּהַמֵּאמֵר),
 וְהַקְּבִלָּה שֶׁהִיָּתָה לְאַחֲרֵי הַגִּס דְּפוּרִים, שֶׁהִיא
 נְעֻלִית יוֹתֵר גַּם מִהַקְּבִלָּה בּוֹמֵן הַגְּזֵרָה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יש לומר, שעל דרך זה הוא פנוגע לענין של 'פתיית למאור',
 2 אשר משמעותו היא שעל ידי הענין ד'פתיית' שבזמן הגלות
 3 מגיעים ל'המאור', דשני ענינים בזה הקשורים לשני סוגי
 4 תקופות. ענין אחד הוא כשישראל נמצאים במצב של 'פתיית'
 5 מצד זה שישנם גזרות על
 6 קיום התורה ומצוות (כמו)
 7 שהיה בזמן אמירת המאמר
 8 על ידי כ"ק אדמו"ר הרי"צ בזמן
 9 המשטר הקומוניסטי בבית המועצות,
 10 מספר חדשים לפני מאסרו. ובמהלך
 11 ההתוועדות בה נאמר המאמר וכמו כן
 12 במאמר עצמו תבע אדמו"ר הרי"צ
 13 מסירות נפש), ועל ידי זה
 14 מגיעים ל'המאור' על ידי
 15 המסירות נפש שלהם. ועוד
 16 ענין הקיים ב'פתיית למאור',
 17 שגם כשישראל נמצאים
 18 במצב של הרחבה, הרחבה
 19 בגשמיות וגם הרחבה
 20 ברוחניות, אלא שהם עדיין
 21 נמצאים בגלות⁴¹ ועל דרך
 22 המצב שאכן היה לאחרי הגס
 23 דפורים, שליהודים היתה
 24 אורה ושמחה וישון ויקר⁴²,
 25 בכל המובנים בפשטות בגשמיות
 26 וגם ברוחניות⁴³ וניתירה מזה
 27 שגם בית המן נתן
 28 לאסתור⁴⁴, כלומר שהיה אז גם
 29 המעלה ד'אתהפכא' חשוכא
 30 לנהורא (=התהפכות החושך לאור),
 31 אלא שמכל מקום עדיין נמצאים
 32 בגלות וכלשון הגמרא "אפתי
 33 עבדי אחשורוש אנו"⁴⁵ -
 34 עדיין עבדי אחשורוש אנו), הם
 35 שבורים ונדפאים (פתיית)
 36 מעצם זה שהם בגלות. וגם על
 37 ידי ה'פתיית' הלב נשבר
 38 דישראל הנגרם מעצם זה
 39 שנמצאים בגלות, מגיעים
 40 להתגלות המאור.

1 (כדלקמן). ויש לומר, שעל דרך זה הוא פנוגע
 2 פתיית למאור, שעל ידי הענין ד'פתיית' שבזמן
 3 הגלות מגיעים להמאור, דשני ענינים בזה.
 4 כשישראל נמצאים במצב של פתיית מצד זה
 5 שישנם גזרות על קיום התורה ומצוות (כמו
 6 שהיה בזמן אמירת המאמר), ועל ידי זה
 7 מגיעים להמאור על ידי המסירות נפש שלהם.
 8 ועוד ענין ב'פתיית למאור', שגם כשישראל
 9 נמצאים במצב של הרחבה, הרחבה בגשמיות
 10 וגם הרחבה ברוחניות, אלא שהם נמצאים
 11 בגלות⁴¹ ועל דרך המצב שהיה לאחרי הגס
 12 דפורים, שליהודים היתה אורה ושמחה וישון
 13 ויקר⁴², בפשטות וגם ברוחניות⁴³ וניתירה מזה
 14 שגם בית המן נתן לאסתור⁴⁴, כלומר שהיה אז גם
 15 המעלה ד'אתהפכא', אלא שאפתי עבדי
 16 אחשורוש אנו⁴⁵, הם שבורים ונדפאים (פתיית)
 17 מזה שהם בגלות. ועל ידי הפתיית דישראל מזה
 18 שנמצאים בגלות, מגיעים להמאור.

19 והענין הוא, דזה שישראל הם שבורים מזה
 20 שהם בגלות (גם כשיש להם הרחבה
 21 בגשמיות וברוחניות), הוא, פי רצונו האמתי
 22 של כל אחד מישראל הוא שיהיה גלוי אלקות,
 23 ועד שהיה (גלוי אלקות) נוגע לעצם מציאותו,
 24 ולכן, זה שבזמן הגלות אין מאיר גלוי אלקות
 25 כמו שהיה בזמן הפתיית ויבפרט כשמתבונן בזה
 26 שאמרו רבותינו ז"ל⁴⁶ כל מי שלא נבנה בית
 27 המקדש בימיו הרי זה כאלו נחרב בימיו, הנה
 28 מזה עצמו איז ער אינגאנצן צוטרייסלט, פתיית.
 29 וגם כשהוא בדרגא נעלית ביותר שמאיר אצלו
 30 גלוי אלקות בדרגמת הגלוי שהיה בזמן הפתיית⁴⁷,
 31 מפל מקום, מזה שבכללות העולם אין מאיר

(41) להעיר, דבפנים המאמר (סט"ו) מובא (רק) "זמן הגלות", ובה"ק"צור" - "זמן הגלות והגזירה". (42) אסתר ח, טו.
 (43) ראה מגילה טז, ב. (44) אסתר ח, א. (45) מגילה יד, א. (46) ראה ירושלמי יומא פ"א ה"א (ד, ב). מדרש תהלים עה"פ
 קלו, ז. (47) להעיר מהידוע ש"לפני . . . רשב"י לא נחרב הבית כלל" (פלח הרמון שמות ע' ז בשם אדה"ז).

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אָצְלוּ הוּא גְלוֹי מִגְּבֹל. דְּכַשְׁמַאֲרִי גְלוֹי אֹר אֵין סוּף הַבְּלִי
2 גְּבוּל הַבִּיטוּי לַכַּךְ שֶׁהֵינּוּ בְּלִי גְבוּל הוּא בַּכֶּךְ שֶׁהֵגְלוֹי הוּא בְּכָל מְקוֹם,
3 וּכְשִׁישְׁנוּ מְקוֹם אֶחָד (אֶפְלוּ פְּנֵה נְדַחַת) שְׁאֵין מְאִיר שֶׁם
4 גְלוֹי אֶלְקוֹת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהֵגְלוֹי (גַּם בְּהַמְקוֹם שֶׁהוּא מְאִיר)
5 הוּא גְלוֹי מִגְּבֹל. [וְזֶהוּ הַבִּיאור
6 בַּמָּה שְׁמוּבָא בְּמֵאמַר אֲדַמּוֹר
7 הַזְּקֵן⁴⁸ דְּאִיתָא בְּתַקּוּנִים⁴⁹
8 (=שְׁמוּבָא בְּתַקּוּנֵי זוּהַר) שְׁאֶפְלוּ
9 אִם הָיָה צְדִיק אֶחָד חוּזַר
10 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּדוּרוֹ הָיָה
11 כָּא מְשִׁיחַ, הַקְּשֵׁר בֵּין בֵּיאַת מְשִׁיחַ
12 לַתְּשׁוּבָה שְׁלִימָה הוּא כִּי עַל יְדֵי
13 תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה מִמְּשִׁיכִים
14 וּמְגַלִּים גְלוֹי אֹר אֵין סוּף הַבְּלִי
15 גְּבוּל, וְגְלוֹי זֶה הוּא בְּכָל
16 מְקוֹם. הַגְּאוּלָּה שֶׁתְּהִיָּה בְּבֵיאַת מְשִׁיחַ
17 קְשׁוּרָה בְּגִלּוֹי אֹר אֵין סוּף הַבְּלִי גְבוּל
18 כִּיּוֹן שֶׁבְּגְאוּלָּה זֶה לֹא תִישָׂא פִּינָה
19 בְּעוֹלָם שֶׁלֹא תִיגָּא]. וּמִזְנֵה שְׁאֵין
20 מְאִיר אֶצְלוּ גְלוֹי שֶׁל עֲצָמוֹת
21 אֹר אֵין סוּף, הוּא נִשְׁבֵּר
22 וְנִדְכָּא, 'כְּתִיב'. [וְעַל דְּרַף
23 הַיְדוּעַ שֶׁהִמְלִיחַ 'חוֹלָה'
24 בְּגִימְטוּרְיָא מ"ט, וּמִשְׁמַעוֹת הַדְּבַר
25 הוּא שְׁגָם כְּשִׁמְשִׁיג בְּנַפְשׁוֹ אַח
26 הַגִּילּוֹי הַרוּחָנִי שֶׁל מ"ט שְׁעָרֵי
27 בֵּינָה אֶלָּא שְׁחָסֵר לוֹ הַגִּילּוֹי שֶׁל
28 שְׁעַר הַנּוֹרָא, הוּרִי שֶׁכְּרוֹן לִיבּוֹ
29 הַנְּגַרֵם מִכֶּךְ הוּא עַד כַּדִּי כֶּךְ שֶׁהוּא
30 נַעֲשֶׂה חוֹלָה⁵⁰. וַיְדוּעַ שְׁמַעְתּוֹ שֶׁל
31 שְׁעַר הַנּוֹרָא אֵינְנָה רַק בַּכֶּךְ שֶׁמְדוּבַר
32 בְּמַדְרַגָּה אַחַת לַמַּעֲלָה מִמ"ט הַשְּׁעָרִים,
33 אֶלָּא הוּא קְשׁוּר בְּגִלּוֹי אֹר אֵין סוּף
34 הַבְּלִי גְבוּל]. תְּשׁוּבָה זֶה לַגִּילּוֹי אֹר
35 אֵין סוּף הַבְּלִי גְבוּל הַקְּשׁוּר בְּגִילּוֹי שֶׁל
36 עֲצָמוֹתוֹ ית' נִמְסָרָה לָנוּ עַל יְדֵי רְבוּתוֹנוֹ
37 נִשְׁאֵנּוּ וַיְדוּעַ מַה שְׁכָתַב
38 הַצְּמַח צְדִק⁵¹ שֶׁהָיָה נִשְׁמַע
39 מִמּוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ נִשְׁמַתּוּ עֵדֵן
40 (אֲדַמּוֹר הַזְּקֵן) שֶׁהִיא אוֹמֵר

1 הַגְלוֹי, מוּכַח, שְׁגָם הַגְלוֹי שְׁמַאֲרִי אֶצְלוּ הוּא
2 גְלוֹי מִגְּבֹל. דְּכַשְׁמַאֲרִי גְלוֹי אֹר אֵין סוּף הַבְּלִי
3 גְּבוּל, הַגְלוֹי הוּא בְּכָל מְקוֹם, וּכְשִׁישְׁנוּ מְקוֹם
4 אֶחָד (אֶפְלוּ פְּנֵה נְדַחַת) שְׁאֵין מְאִיר שֶׁם גְלוֹי
5 אֶלְקוֹת, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהֵגְלוֹי (גַּם בְּהַמְקוֹם שֶׁהוּא
6 מְאִיר) הוּא גְלוֹי מִגְּבֹל. [וְזֶהוּ מַה שְׁמוּבָא
7 בְּמֵאמַר אֲדַמּוֹר הַזְּקֵן⁴⁸ דְּאִיתָא בְּתַקּוּנִים⁴⁹
8 שְׁאֶפְלוּ אִם הָיָה צְדִיק אֶחָד חוּזַר בְּתִשׁוּבָה
9 שְׁלֵמָה בְּדוּרוֹ הָיָה כָּא מְשִׁיחַ, כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה
10 שְׁלֵמָה מִמְּשִׁיכִים גְלוֹי אֹר אֵין סוּף הַבְּלִי גְבוּל,
11 וְגְלוֹי זֶה הוּא בְּכָל מְקוֹם]. וּמִזְנֵה שְׁאֵין מְאִיר
12 אֶצְלוּ גְלוֹי עֲצָמוֹת אֹר אֵין סוּף, הוּא נִשְׁבֵּר
13 וְנִדְכָּא, כְּתִיב. [וְעַל דְּרַף הַיְדוּעַ שֶׁחוֹלָה
14 בְּגִימְטוּרְיָא מ"ט, שְׁגָם כְּשִׁמְשִׁיג מ"ט שְׁעָרֵי בֵּינָה
15 אֶלָּא שְׁחָסֵר לוֹ שְׁעַר הַנּוֹרָא, הוּא חוֹלָה⁵⁰]. וַיְדוּעַ
16 מַה שְׁכָתַב הַצְּמַח צְדִק⁵¹ שֶׁהָיָה נִשְׁמַע מִמּוֹרְנוֹ
17 וְרַבְּנוֹ נִשְׁמַתּוּ עֵדֵן (אֲדַמּוֹר הַזְּקֵן) אֵיף ווִיל זַע
18 גְאָר נִיסְט אֵיף ווִיל נִיסְט דְּאֵיִן גֵּן עֵדֵן אֵיף ווִיל זַע
19 נִיסְט דְּאֵיִן עוֹלָם הַבָּא כּו', אֵיף ווִיל מְעַר נִיסְט אַז
20 דִּיף אֵלֵיִן. וְעַל יְדֵי שֶׁהָיָה נִשְׁמַע לְשׁוֹן זֶה
21 מֵאֲדַמּוֹר הַזְּקֵן [דְּפִרוּשׁ הַיָּהֵב נִשְׁמַע הוּא שְׁזָה
22 הָיָה לֹא רַק בְּזַמְנֵים מִיְחָדִים אֶלָּא שְׁזָה הָיָה דְּבַר
23 הַרְגִיל], וּבְפִרְט לְאַחֲרֵי שְׁנַתְּפָרְסָם זֶה עַל יְדֵי
24 הַצְּמַח צְדִק, נִתַּן הַפֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָת
25 מִיִּשְׂרָאֵל שְׁעָקַר רְצוּנוֹ יְהִיָּה גְלוֹי הַעֲצָמוֹת, וְעַד
26 כְּדֵי כֶּךְ, שְׁכַשְׁאֵין מְאִיר גְלוֹי זֶה, וּמִכָּל שְׁכָן
27 בְּזַמַּן הַגְּלוּת שְׁאֵין מְאִיר אֶפְלוּ הַגְלוֹי (גְלוֹי
28 אֹר) שֶׁהָיָה בְּזַמַּן הַבֵּיטָה, הוּא בְּמַצְבַּב דְּכְתִיב,
29 וּמִבְּקֶשׁ ג' פְּעָמִים בְּכָל יוֹם (אוּ יוֹתֵר) וְתַחֲזִינָה
30 עֵינֵינוּ בְּשׁוּבָךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים, שְׁאָז יְהִיָּה גְלוֹי אֶלְקוֹת וְעַד לְגִלּוֹי הַעֲצָמוֹת.

(48) מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תג. (49) כ"ה במאמרי אדה"ז הקצרים שם. וראה זהר חדש ס"פ נח (כג, ד): דאי יחזרון בתשובה רישי כנישתא או חדא כנישתא יתכנס כל גלותא. (50) טעהמ"צ להאריז"ל פ' וירא. לקו"ת ברכה צו, ב. המשך וככה תרל"ז פס"ג (ע' צט). (51) הובא בשרש מצות התפלה להצ"צ פ"מ (קלח, סע"א).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ושברון-לב הזה קשור בגילוי עצם הנשמה, כיוון שעצם הנשמה היא הסיבה
 2 לכך שכל רצונו של היהודי הוא בגילוי אלוקות. וְהוּוּ הפירוש הפנימי של
 3 'פְּתִית לְמֵאוֹר', שְׁעַל יְדֵי הָעֲנָן דְּכִתִּית' הקיים מֵעַצֵּם זֶה
 4 שְׁנִמְצָאִים בְּגִלוֹת מְגִיעִים לְהַתְּגַלוֹת של ה'מֵאוֹר', כִּי הִסִּיבָה
 5 לְזֶה שְׁהֲרָצוֹן דְּכָל אֶחָד
 6 מִיִּשְׂרָאֵל הוּא גְלוֹי אֲלֻקוֹת
 7 רְצוֹנוֹ בְּגִלוֹי אֲלֻקוֹת הוּא עַד כִּי
 8 כִּי שְׂזָה נוֹגַע לְעַצֵּם מְצִיאֹתוֹ
 9 [שְׁלֹכֵן הוּא נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּא
 10 (פְּתִית) מְזָה שְׁבִזְמֵן הַגְּלוֹת
 11 לֹא יֵשׁ גְלוֹי אֲלֻקוֹת] הוּא
 12 מְצַד עַצֵּם הַנְּשָׁמָה, מְאוֹר
 13 שְׁבִנְשָׁמָה, שְׁהַתְּקָשְׁרוּתָהּ
 14 בְּאֲלֻקוֹת הִיא הַתְּקָשְׁרוּת
 15 עֲצָמִית כִּאֲמֹר 'הַתְּקָשְׁרוֹת עֲצָמִית'
 16 בֵּין שְׁנֵי דְבָרִים פִּירוּשָׁה קֶשֶׁר הַקִּיּוּם
 17 בִּינֵיהֶם מְצַד עַצֵּם מְצִיאֹתָם, כְּלוֹמֵר
 18 שְׁבַעֲצֵם מְצִיאֹתָם הֵינֶם דְּבַר אֶחָד
 19 מִמֶּשׁ. כִּי גַם הַתְּקָשְׁרוּתָהּ של עַצֵּם
 20 הַנְּשָׁמָה בְּאֲלֻקוֹת הִיא זֶה כִּיוּן שְׁהִיא
 21 וְאֲלֻקוֹת הֵם דְּבַר אֶחָד מִמֶּשׁ, הִיא זֶה
 22 אֲלֻקוֹת וְאֲלֻקוֹת זֶה הִיא, דְּבַר הַבֵּא
 23 לְיַדִּי בִּיטוּי בְּכִי שְׁאִינָה יִכְוֹל לְשַׁאת
 24 מְצַב בּוֹ הַאֲלֻקוֹת אֵינּוּ בְּגִלוּי.
 25 יו"ד' בסעיף הקודם דובר אודות כך
 26 שְׁכַשֵּׁם שְׁעַצֵּם הַנְּשָׁמָה מִתְּגַלִּית עַל יַד
 27 מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּתַקּוּפָה בַּהּ יִשְׁנֵן גְּזִירוֹת
 28 כִּי הִיא מִתְּגַלֶּה גַם בְּתַקּוּפַת רוּחָהּ עַל
 29 יַד ה'כִּתִּית' וְשִׁיבְרוֹן הַלֵּב הַנוֹבַע מֵעַצֵּם
 30 הַהִימָצְאוֹת בְּגִלוֹת. כִּסְעִיף זֶה יִבְאוּר
 31 יִתִּירָה מִזֶּה, דְּרַגְתָּ עַצֵּם הַנְּשָׁמָה מִתְּגַלֶּה
 32 בְּכִי הִיא נְעִלִית עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה הַתְּגַלֶּה
 33 בְּאִמְצָעוֹת מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּזְמַן
 34 הַגְּזִירוֹת. וְיֵשׁ לֹמֵר, שְׁבַחֲבִינַת
 35 וְדִרְגַת ה'מֵאוֹר' דְּהַנְּשָׁמָה
 36 הַמִּתְּגַלִּית עַל יְדֵי הָעֲנָן
 37 דְּכִתִּית מֵעַצֵּם זֶה שְׁנִמְצָאִים
 38 בְּגִלוֹת, הִיא נְעִלִית יוֹתֵר
 39 מִבְּחִינַת וְדִרְגַת ה'מֵאוֹר'
 40 דְּהַנְּשָׁמָה שְׁמִתְּגַלִּית עַל יְדֵי מִסִּירוֹת נֶפֶשׁ.
 41 הַהִבְדֵּל בֵּין שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת שֶׁל עַצֵּם הַנְּשָׁמָה, הוּא עַד כִּמָּה הַתְּגַלוֹתָהּ שֶׁל עַצֵּם
 42 הַנְּשָׁמָה קְשׁוּרָה בְּאִדָּם עֲצָמוֹ. עֲנִיין זֶה קְשׁוּר בְּכָל הַעֲנִינִים שְׁהוֹכְרוּ בְּסַעֲפֵימִם
 43 הַקּוֹדְמִים.

44 וְהָעֲנָן הוּא, דְּמַהֲטָעִמִים עַל זֶה שְׁבַחֲמֵן תּוֹרָה הֵיְתָה רַק
 45 הַהִתְּקָלָה (הַחֲלוֹ לְעִשׂוֹת) וּבִימֵי אַחְשׁוּרוֹשׁ הֵיְתָה הַקְּבֵלָה
 46 (וְקָבַל הֵיְהוּדִים) הוּא, כִּי קִבְּלַת הַתּוֹרָה שְׁהִיתָה עַל יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 47 בְּמִתְּן תּוֹרָה לֹא הִיתָה כָּל כֵּךְ מְצִידִים אֲלֵא בְּגַלֵּל הָאָרֶץ עֲלִיוֹנָה שְׁהִיאִירָה
 48 עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה שְׁהִיאִירָה זֶה
 49 שְׁהַקְּדִימוֹ אֶת אֲמִירַת 'נְעִשְׂהָ'
 50 לְנִשְׁמָע' בְּמִתְּן תּוֹרָה הֵיְתָה
 51 מִפְּנֵי שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּפְּהָ
 52 עֲלֵיהֶם הִרָּ כְּגִיגִית⁵²,
 53 וּמִשְׁמַעוֹת כִּפְּיָה זֶה הִיא שְׁהִיאִירָה
 54 עֲלֵיהֶם גְּלוּי אֹר שֶׁל אַהֲבָה גְּדוּלָה
 55 מִלְּמַעְלָה⁵³ אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ לְעַמּוֹד
 56 בְּפִנּוּי, וְלְעוֹמַת זֹאת בִּימֵי
 57 אַחְשׁוּרוֹשׁ הֵיְתָה הַקְּבֵלָה שֶׁל
 58 הַתּוֹרָה מְצַד עֲצָמִים שְׁהִיאִירָה הֵם
 59 מִסְּרוֹ אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּרִצּוֹנָם. וְיֵשׁ
 60 לֹמֵר, שְׁגַם כִּאֲשֶׁר מְדוּכָב אֹדוֹת
 61 הַאֲמוּנָה שְׁקִימַת אֲצֵל יְהוּדֵי מְצַד
 62 טְבַעוֹ, הִיא שְׁהַאֲמוּנָה דִּישְׂרָאֵל
 63 שְׁנוֹבַעַת מְצַד זֶה שְׁהַנְּשָׁמָה
 64 שְׁלִמְעָלָה רוֹאָה אֲלֻקוֹת
 65 (כִּאֲמֹר בְּסַעֲפֵי ר' אֲמוּנָה זֶה הִיא
 66 אֲמוּנָה שְׁבָאָה מְצַד סִבָּה
 67 חִצּוֹנִית, הַנְּשָׁמָה רוֹאָה דְּבַר שְׁחִיץ
 68 הַיִּמְנָה, אֲמוּנָה לֹא נֹבַעַת מִתּוֹךְ
 69 הַנְּשָׁמָה עֲצָמָה) הוּא עַל דְּרָף
 70 שְׁהַקְּדִימוֹ 'נְעִשְׂהָ' לְנִשְׁמָע'
 71 (בְּמִתְּן תּוֹרָה) שְׁהִיאִירָה זֶה מְצַד
 72 הַגְּלוּי דְּלְמַעְלָה⁵⁴ וְלֹא מְצַד
 73 עֲצָמִים. בְּמִתְּן תּוֹרָה הִיא זֶה אֹר עֲלִיין
 74 שְׁהִיאִירָה עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה בְּעַמּוֹד
 75 לְמַרְגְּלוֹת הַר סִינַי, וּבִנְשָׁמָה לְמַעְלָה
 76 זֶה הַגְּלוּי שֶׁל אֹר ה' הַחֹפֵף עֲלֵיהֶם
 77 כָּל הַזְּמַן, וְלְעוֹמַת זֹאת זֶה שְׁבִימֵי
 78 אַחְשׁוּרוֹשׁ הֵיְתָה הַקְּבֵלָה
 79 מְצַד עֲצָמִים, הוּא, כִּי אֲזַ
 80 נִתְּגַלֶּה הַהִתְּקָשְׁרוֹת בְּאֲלֻקוֹת
 81 שְׁקִימַת בִּיהוּדֵי מְצַד עֲצָמִים
 82 הַנְּשָׁמָה, שְׁכִאֲמֹר בְּסַעֲפֵי ר' זֶה
 83 הַהִתְּקָשְׁרוֹת עֲצָמִית שְׁמְצַד עֲצָמִים מְצִיאֹתָם. וּבְפִרְטִיּוֹת יוֹתֵר
 84 יֵשׁ לֹמֵר, שְׁגַם כִּאֲשֶׁר מְדוּכָב בְּגִלוּי עֲצָמִים הַנְּשָׁמָה, הִיא יִשְׁנֵם
 85 בּוֹה (דְּגִמַּת) שְׁנֵי עֲנִינִים הַנְּשָׁמָה עַד כִּמָּה הַתְּגַלוֹתָהּ שֶׁל עַצֵּם
 86 הַנְּשָׁמָה קְשׁוּרָה עִם הָאִדָּם עֲצָמוֹ.

(52 שבת פח, א. 53) תו"א מג"א צח, ד ואילך. ובכ"מ. וראה גם בד"ה הנ"ל תרפ"ז סוס"ב. 54) להעיר גם מהמשך תערוב"ב ח"ב ע' תתקצו.

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

1 הסברת הדברים האמורים לקמן: כאמור בסעיף ה', הקשר בין נשמת האדם
 2 לבין איברי גופו משמש כמשל לקשר בין עצם הנשמה לדרגות השונות שלה.
 3 למדנו שנשמת האדם איננה איבר נוסף אלא היא המהות הפנימית של האדם
 4 העומדת מאחורי האיברים כולם. הנשמה איננה שייכת לאיבר זה יותר מאיבר
 5 אחר, היא הנשמה' של הידיים והיא
 6 הנשמה' של הרגליים.
 7 כאשר מביטים באיברים השונים בגוף
 8 האדם, ניתן להגדיר את חשיבותו של
 9 כל איבר בשתי צורות. ניתן לראות את
 10 חשיבותו של כל איבר מצד התפקיד
 11 המיוחד השייך דווקא אליו. אך ניתן
 12 גם לראות את חשיבותו מצד היותו
 13 חלק בלתי נפרד מהאדם כולו.
 14 החשיבות הראשונה, הנובעת מתפקידו
 15 המיוחד לו, היא קשורה בצורתו
 16 הגלויה של האיבר בה הוא שונה
 17 משאר האיברים. אולם מבחינת הנשמה
 18 חשיבותו העיקרית של האיבר היא
 19 היותו חלק בלתי נפרד מהאדם כולו,
 20 מבלי הבט אם מדובר ביד או ברגל.
 21 כמו כן כאשר מדובר אודות הנשמה
 22 עצמה. ישנן כוחותיה הגלויים שהם
 23 שכלו ורגשותיו של האדם, וישנה עצם
 24 הנשמה. מבחינת המהות הפנימית של
 25 כוחות הנפש הרי מעלתו של כל כח
 26 היא בכך שהוא חלק בלתי נפרד
 27 מהנשמה כולה. אך מבחינת מציאותם הגלויה של הכוחות, לכל כח יש את
 28 מהותו הפרטית המיוחדת אותו. לכל כח ישנה ה'תבנית' הרוחנית המיוחדת
 29 אותו. מה שמיוחד את כח השכל היא ה'תבנית' הרוחנית של שכל, באותה
 30 מידה שמה שמיוחד את כח החסד שבנפש זו ה'תבנית' הרוחנית של חסד.
 31 'תבנית' זו המגדירה את יחודיותו של כל כח נקראת בשם ה'ציור' בו הוא
 32 'מציור'. כאמור, עצם הנשמה הינה הנשמה' של כל חלקי הנפש ושל כל
 33 הכוחות כולם. היא כשלעצמה איננה קשורה בתבנית זו או אחרת, מבחינתה
 34 חשיבותו של כל כח היא מצד היותו חלק בלתי נפרד מהנשמה כולה. לגביה
 35 ה'ציור' הפרטי של כל כח, איננו תופס מקום.
 36 מציאותם הגלויה של כוחות הנפש הינה מוגבלת, לכן התגלותה של עצם
 37 הנשמה כרוכה בהתבטלותם של הכוחות הגלויים ויצאתם מגדרם.
 38 כיוון שהכוחות הגלויים הינם מציאותו הגלויה של האדם, אם כן כל זמן
 39 שהתגלותה של עצם הנשמה כרוכה ביציאתם של הכוחות מגדרם, אין
 40 התגלות זו קשורה כל כך עם האדם עצמו. על מנת שהתגלות זו תהיה קשורה
 41 באמת עם האדם עצמו, יש צורך שהכוחות הגלויים יהיו שותפים בכך.
 42 על פי זה יובן ההבדל בין התגלותה של עצם הנשמה בזמן הגזירה לעומת

ביאור בדרך אפשר

43 התגלותה באמצעות ה'כתית' הקיים בזמן רווחה. דגלוי עֲצָם הַנְּשָׁמָה
 44 הקשור בְּעֵינֵי הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ בתקופה של גזירה, יֵשׁ לֹמֵר, שְׂכִיּוֹן
 45 שהתגלות זו כרוכה בהתבטלות של מציאותם הגלויה של כוחות הנפש, לכן,
 46 למרות שמבחינת פנימיותו של האדם עצם הנשמה קשורה עימו, אך פְּנוּגָע
 47 לַכַּחוֹת הַגְּלוּיִים הגילוי של עצם
 48 הנשמה איננו קשור במציאותם
 49 המוגבלת ולכן מבחינתם הוא נחשב
 50 כְּמוֹ דָּבָר שְׂנוֹסֵף עליהם מלמעלה.
 51 וְכֵמוֹ שְׂרוּאִים בְּפַעַל בְּכֶמָה
 52 אֲנָשִׁים, שְׂבִהִיּוֹתָם בְּמִקּוֹם
 53 שְׂהִיּוּ שָׁם גְּזוּרוֹת עַל תּוֹרָה
 54 וּמִצְוֹת, הִיָּה לָהֶם מְסִירוֹת
 55 נִפְשׁ בְּפַעַל מִשָּׁף פְּמָה וְכֶמָה
 56 שְׂנִים, וְכִשְׁבָּאוּ אַחַר כֶּף
 57 לְמַדִּינוֹת שְׂאֲפָשֵׁר לְעֵסֶק
 58 בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת מִתּוֹךְ
 59 הַרְחֵבָה, אִין נִכְרַ בְּהֶם (כָּל
 60 הַמְּסִירוֹת נִפְשׁ שְׂהִיָּה
 61 לָהֶם מִקְדָּם. כִּי זֶה שְׂעָמְדוּ
 62 בְּמְסִירוֹת נִפְשׁ מִשָּׁף פְּמָה
 63 וְכֶמָה שְׂנִים הוּא לְפִי שְׂהִאִיר
 64 בְּהֶם גְּלוֹי עֲצָם הַנְּשָׁמָה
 65 שְׂלִמְעֵלָה מַכַּחוֹת הַגְּלוּיִים
 66 ובשעת מעשה הכוחות הגלויים
 67 התבטלו בפני הגילוי של עצם הנשמה
 68 וְאוֹלָם לֹא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה
 69 שְׂנוֹי בַּכַּחוֹת הַגְּלוּיִים עֲצָמָם⁵⁵. [דָּוָה שְׂלִמְדְּנוּ בְּסִעִיף ה' שְׂעָצָם
 70 הַנְּשָׁמָה הִיא הָעֲצָם והפנימיות (של כל דרגות הנפש גַּם) דְּכַחוֹת
 71 הַגְּלוּיִים (כְּנִ"ל סְעִיף ה) ולפי זה לכאורה התגלותו איננה זרה להם,
 72 אך העניין הוּא, שְׂשִׁיכוֹתָם של הכוחות הגלויים לְעֲצָם הַנְּשָׁמָה היא
 73 בכך שהוּא הָעֲצָם שְׂלָהֶם. כלומר הוא הנקודה הפנימית שלהם מצד
 74 היותם חלק בלתי נפרד מהנשמה כולה וְאוֹלָם אִין זֶה שְׂיָף לְעֵנִינָם
 75 שְׂל כַּחוֹת הַגְּלוּיִים עֲצָמָם, לְהַצִּיּוֹר שְׂלָהֶם]. וְלְעוֹמֵת זֹאת
 76 כאשר מדובר במצב של רווחה, רווחה גשמית הכרוכה בנינוחות של כל
 77 כוחות הנפש, וכמו כן רווחה רוחנית בעבודת ה', פתיחת המוח והלב, הגורמת
 78 את התגלותם במלוא עוצמתם של כל כוחות הנפש, וביחד עם זה תשוקתה
 79 של עצם הנשמה לגאולה ממלאה את כל כוחות הנפש עד כדי כך שאינם
 80 יכולים לשאת את עצם ההימצאות בגלות, הרי הַגְּלוֹי דְּעָצָם הַנְּשָׁמָה
 81 המתבטא בְּזֶה שְׂהוּא נִשְׁבָּר וְנִדְּכָא מְעַצֵּם זֶה שְׂהוּא נִמְצָא
 82 בְּגִלּוֹת הַרִי גִלּוֹי זֶה הוּא שְׂגָם כַּחוֹת הַגְּלוּיִים שְׂלוֹ (לא רק מהותם
 83 הפנימית אלא גם הַצִּיּוֹר דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים) הֵם כְּמוֹ חַד (=אחד)
 84 עִם הָעֲצָם⁵⁶.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 הסברת הדברים האמורים לקמן: ההבדל בין האופנים האמורים בהתגלותה
 2 של עצם הנשמה קשור בדרגות שונות הקיימות בה. כאמור, הנשמה האלוקית
 3 היא "אלוקות כפי שנעשה בבחינת נברא". בדוגמת בן הנוצר מטופת הזרע
 4 של אביו, הרי תחילה היא הייתה כלולה במוחו של האבא והייתה חלק בלתי
 5 נפרד ממנו, לאחר מכן היא ירדה
 6 ממוחו של האבא ונעשתה בעלת
 7 ממשות לעצמה. כמו כן מציאותה
 8 הגלויה של עצם הנשמה היא כזו שיש
 9 לה ממשות משל עצמה אלא שהיא
 10 דבוקה ומאוחדת לגמרי בקדוש ברוך
 11 הוא. אך מציאותה האמיתית בשורשה
 12 העליון היא כזו שאיננה דבר בפני
 13 עצמו אלא היא כלולה בקדוש ברוך
 14 הוא ממש. ויש לומר, דהסיבה
 15 לזה שעצם הנשמה כשלעצמה
 16 והציור דהפחות כשלעצמם הם
 17 (דגמת) שני ענינים נפרדים אשר
 18 התגלותו של האחד דורשת את
 19 התבטלותו של השני, הוא לפי
 20 שגם עצם הנשמה עם היותה
 21 למעלה מהתבנית המוגבלת של כוחות
 22 הנפש אך סוף גוף היא מגדרת
 23 בגדר ר'תבנית' מסוימת, והגדר
 24 ה'תבנית' שלה הוא עצם זה שהיא
 25 מוגדרת בכך שהיא למעלה
 26 מהציור דהפחות. אבל מצד
 27 עצם הנשמה כמו שהיא
 28 משרשת בהעצמות של ה', הרי
 29 כשם שהקדוש ברוך הוא איננו מוגדר
 30 ב'תבנית' כל שהיא, לא ב'תבנית'
 31 מוגבלת ואף לא ב'תבנית' של 'בלי
 32 גבול', שהרי כאשר דבר מסויים הוא
 33 דווקא 'בלי גבול' ואיננו שייך ל'גבול'
 34 הרי גם זו סוף סוף 'תבנית' והגדרה, ואדרבה הקדוש ברוך הוא מאחד ו'נושא
 35 בתוכו' הכל, הן את מציאות ה'גבול' והן את מציאות ה'בלי גבול', כמו כן
- מבחינת דרגה זו של עצם הנשמה הרי ה'פשיטות דהנשמה' כלומר
 היותה 'מופשטת' ובלתי בעלת גבול והציור דהפחות שלה הם כולא
 חד⁵⁷ (=כולם אחד). ועל פי זה יש לומר, דבחינת ה'מאור
 דהנשמה' שמתגלית על ידי מסירות נפש היא דרגת עצם
 הנשמה כמו שהיא מגדרת
 עדיין בענין ה'פשיטות'
 שלמעלה מציור דכחות, ולעומת זאת בחינת ה'מאור
 דהנשמה' שמתגלית על ידי
 הענין ד'כתית' מעצם זה
 שנמצאים בגלות, הוא גלוי
 עצם הנשמה כמו שהיא
 משרשת בהעצמות.
 (יא) ויש לקשר זה עם
 המבאר בהמאמר⁵⁸ "וקבל
 היהודים" בפרוש הפתוב ואתה
 תצוה את בני ישראל ויקחו
 אליך שמן זית גוי, שהפירוש
 הפנימי של הפסוק הוא דלאחרי
 שמשא יצוה ויקשר את בני
 ישראל אזי יביאו ישראל
 למשה שמן זית גוי, כלומר
 שישאל על ידי עבודתם
 יוסיפו גלוי אור במדרגת
 משה. לכאורה היה ניתן לחשוב
 שהוספה זו איננה כרוכה בעבודה
 מיוחדת של בני ישראל אלא באה
 ממילא על ידי עצם זה שהם מקבלים
 את השפעתו של משה רבינו ו'אולם
 יש לומר מהביאורים בזה
 כיצד דבר זה קשור בעבודת
 האדם, דזה שמשא 'מצוה'
 ומקשר את בני ישראל, הוא,
 שהוא זן ומפרנס את האמונה, שהאמונה תהיה
 כמו שהיא מצד דרגת הגלויים דהנשמה
 כמו שהיא מצד דרגת הגלויים דהנשמה (מצד זה שהנשמה

(56 ועד"ז הוא בנוגע להמשכת האמונה בפנימיות (בדעת), דזה שהאמונה פועלת על הדעת הוא יתרון ועילוי לגבי ענין המס"נ. ויש לומר, דהמשכת האמונה בדעת, זה שנמשך בגילוי היא האמונה שמצד מזלי' חזי (מקיף דחי'*) , אלא שהחיבור דהאמונה שלמעלה מדעת עם הדעת הוא ע"י המשכת עצם הנשמה [היינו שהגילוי דעצם הנשמה הוא רק נתינת כח לבחי' האמונה שמצד המקיף דחי' שתתחבר עם הדעת, ולא שמתגלית עצם הנשמה עצמה]. משא"כ זה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו, שלכן הוא נשבר ונדכא מזה שבזמן הגלות לא יש גילוי אלקות (ראה לעיל ס"ט) - הרי הגילוי דהתקשרות העצמית שמצד עצם הנשמה שמתגלית בזה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו הוא [נוסף על אופן דנתינת כח, גם] שהתקשרות העצמית עצמה מאירה בגילוי (בדוגמת הגילוי שלה בענין המס"נ), וגם גילוי זה (דעצם הנשמה עצמה) מתחבר עם הציור דכחות הגלויים. (57 ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' שעח. 58) סעיף ד - הובא לעיל ס"ב.

(* ראה סה"מ ע"ת"ר ט"ע קנד. ובכ"מ.

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁלֹמֶעֱלָה רוֹאֵה אֱלֹקוֹת) היא תהיה גם מצד עצם הנשמה.
2 [פעולתו של משה רבינו איננה רק לקשר את בני ישראל עם אור אין סוף של
3 הקדוש ברוך הוא אלא גם לקשר ולחבר אותם בינם לבין עצמם ויש לומר,
4 דְּזָהוּ מַה שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', דְּלִשׁוֹן
5 הפסוק 'וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי
6 יִשְׂרָאֵל', ללא שמוכר בו עם מי
7 נעשית ה'צוואה' והחיבור שלהם הרי
8 מכך משמע ש'משה מצוה'
9 (מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר) אֶת בְּנֵי
10 יִשְׂרָאֵל עִצְמָם כלומר מאחדם
11 בינם לבין עצמם, פעולה זו גם היא
12 קשורה בהתגלותה של עצם הנשמה
13 פִּי מִצַּד עִצְמָהּ הַנְּשָׁמָה, כִּל
14 יִשְׂרָאֵל הֵם חֵד⁵⁹ (=אחד).
15 וְעַל יְדֵי הָעֲבוּדָה דִּישְׂרָאֵל
16 עצמם (המתאפשרת לְאֲחֵרֵי
17 שְׁנַמְשֵׁף בְּיִשְׂרָאֵל גְּלוּי עִצְמָהּ
18 הַנְּשָׁמָה עַל יְדֵי מִשָּׁה), שְׁגַם
19 כַּחוֹת הַגְּלוּיִים שְׁלָהֶם (הַצִּיּוּר
20 דְּהַכּוֹחוֹת) עבודתם של בני ישראל
21 היא להעמידם בצורה כזו שיהיו
22 מתאימים לְעִצְמָהּ הַנְּשָׁמָה, עַל
23 יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יְתָרוֹן וְהוֹסְפָה
24 בְּכַחֲנֵיתָ עִצְמָהּ הַנְּשָׁמָה
25 שְׁנַמְשֵׁכָה וְנִתְגַלְתָּה בְּהֵם
26 תחילה עַל יְדֵי מִשָּׁה (וְיִקְחוּ
27 אֲלֵיךְ), פִּי עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּלֶּה
28 בְּהַ שְׂרִישָׁה הָאֲמִתִּי כְּמוֹ שֶׁהִיא
29 מְשֻׁרֶשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת.
30 וְיִלְהָעִיר, שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְוַסֵּף
31 גַּם בְּהַאֲחָדוֹת דִּישְׂרָאֵל. כִּיוֵן
32 שֶׁהַאֲחָדוֹת דִּישְׂרָאֵל הַנִּגְרַמֶּת עַל
33 יְדֵי עִצְמָהּ הַנְּשָׁמָה שְׁמִתְגַּלִּית
34 בְּהֵם אֲשֶׁר הַתְּגַלּוֹת זֹו דוֹרֶשֶׁת אֵת
35 הַהִתְבַּטְּלוֹת שֶׁל גּוֹפֵם וְכוּחוֹתֵיהֶם
36 הַגְּלוּיִים, כִּיוֵן שֶׁמִּבְּחִינֵיהֶם יֵשׁ הַבְּדֵל
37 בֵּין יְהוּדֵי אֶחָד לַיהוּדֵי אֶחָד, לִכֵּן הִיא
38 אֲחָדוֹת זֹו נִחְשָׁב כְּמוֹ דְּבָר
39 שֶׁנּוֹסֵף עַל מִצִּיאוֹתָם הַגְּלוּיָה שֶׁל
40 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁלְעִצְמָהּ. וְלִכֵּן, דְּבַר
41 זֶה בָּא לִירֵד בִּיטוּי בִּכְן שֶׁאֲחָדוֹת זֹו
42 הִיא עַל יְדֵי שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים

ומחשיבים את נפשם כעקר ואת גופם כטפל⁶⁰ באופן זה קשה לראות
את שייכותו של יהודי אחד ליהודי אחר גם בדברים השייכים לגופו ומציאותו
הפרטית. ואולם על ידי גלוי עצם הנשמה כמו שהיא מְשֻׁרֶשֶׁת
בְּהַעֲצָמוֹת, שְׁכַאמֹר עַל יְדֵי זֶה גַּם הַצִּיּוּר דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים
הוא 'חד' עם העצם, אזי גם
הַאֲחָדוֹת דִּישְׂרָאֵל הִיא לֹא רַק
בעצם נפשם אלא כְּכֹל הַעֲנִינִים
שְׁלָהֶם, גַּם בְּעֲנִינֵיהֶם הַשִּׁיכִים
לְהַגִּיף].
בתחילת המאמר בסעיף א' הוזכר
הדיוק בפסוק 'ואתה תצוה' בכך
שנאמר בו שנרות המנורה צריכים
להיות 'נר תמיד' למרות שזמן הדלקתם
בבית המקדש איננו במשך כל היממה
אלא דווקא מערב עד בוקר. על כך
מבואר במאמר 'וקבל היהודים' של
כ"ק אדמו"ר הרי"צ שהדבר קשור
במשמעותם הרוחנית של הנרות, אשר
הנרות הינם הנשמות ככתוב 'נר ה'
נשמת אדם".
וְעַל פִּי זֶה יוֹבֵן מַה שֶׁכְּתוּב
בְּהַמֶּאֱמָר⁶¹ "וקבל היהודים",
דְּעַל יְדֵי שִׁישְׂרָאֵל מוֹסִיפִים
(עַל יְדֵי עֲבוּדָתָם) בְּמִדְרַגַּת
מִשָּׁה, עַל יְדֵי זֶה דוּקָא יִהְיֶה
גַּר תְּמִיד, דְּלְכַאֲרָה, זֶה
שֶׁהַנֵּר דִּישְׁמָה כְּלוּמַר אֹר
הַנְּשָׁמָה (הַנְּשָׁמָה לֹנֵר כְּכַתוּב "נֵר"⁶²
הַנֵּר נִשְׁמַת אָדָם⁶³) הוּא
יַצְלִיחַ לְהַאִיר תְּמִיד (כְּלוּמַר לְמִרּוֹת
הַעֲלִיּוֹת וְהִירִידוֹת בְּהֵם נִתּוֹן הָאָדָם, אֹר
הַנְּשָׁמָה יֹאִיר בְּאוֹפֵן שְׁוֶה בְּכֹל
הַמְּצָבִים הַמְּשֻׁנִּים, כְּלִי שְׁנוּי),
הוּא לֹא בְּכוּחוֹ שֶׁל הָאָדָם עִצְמוֹ אֲלֵא
דוּקָא עַל יְדֵי גְלוּי עִצְמָהּ
הַנְּשָׁמָה שְׁנַמְשֵׁף וּמִתְגַּלֶּה עַל
יְדֵי מִשָּׁה (שׁוֹ עֲבוּדָתוֹ כְּאֹמַר
'וְאַתָּה תִּצְוֶה'), כִּיוֵן שֶׁלְעוֹמַת
מִצִּיאוֹתוֹ הַגְּלוּיָה שֶׁל הָאָדָם הַנִּתּוֹנָה
תַּחַת שִׁינוּיִים תְּמִידִים הִרִי דְּבַעֲצָמָם
הַנְּשָׁמָה אֵין שִׁיף שְׁנוּי, וְאוֹלָם
בְּהַמֶּאֱמָר אֹמֵר שֶׁהַעֲנִין דְּנֵר עַל יְדֵי

(59) וראה המשך תעריב ח'א פס"א, שבראי' ישנם חילוקי דרגות, וזה שהאמונה היא בכל ישראל בשוה הוא לפי ששרשה הוא התקשרות העצמית שמצד עצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי). (60) ראה תניא פרק לב. (61) סעיף ד. (62) משלי כ, כז. (63) ראה בהמאמר סט"ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 תמיד' הוא דווקא קשור בפעולתם של בני ישראל על ידי שישאל
 2 מוסיפים במדרגת משה, ויקחו אליך. ויש לומר,
 3 שבהגלוי דעצם הנשמה הנעשה בדרך ובצורה של 'מלמעלה
 4 למטה' כלומר לא מצידו של האדם אלא על ידי 'אתה תצוה' כלומר
 5 על ידי משה רבינו, אכן יש חלוקה
 6 והבדל בין תקופה רוחנית של 'ערב'
 7 ובין כזו של 'בקר'. שעקר
 8 הגלוי שלה של עצם הנשמה
 9 כשלעצמה הוא דווקא כש'ישנם
 10 העלמות והסתרים כלומר דברים
 11 המעלימים ומסתירים על מציאות ה'
 12 ומנסים למנוע מיהודי למלא את רצון
 13 ה' (זו תקופה של חושך 'ערב')
 14 שעל ידי זה מתעורר ומתגלה
 15 כח המסירות נפש, אך כאשר
 16 מגיעה תקופה של 'בוקר' נעלמת
 17 התגלותה של עצם הנשמה וכמו
 18 שנתבאר לעיל (סעיף יו"ד),
 19 שגם אלה שבזמן הגזרה (זמן
 20 של 'ערב') עמדו במסירות
 21 נפש, כשבאו למקום שאפשר
 22 לעסק בתורה ומצוות מתוך
 23 הרחבה (מצב של 'בקר'), אין
 24 נכר בהם המסירות נפש
 25 שהיה להם מקדם. ואם כן,
 26 אמתית הענין (=הענין האמיתי)
 27 ד'גר תמיד' (ש'אין ש'ף בו
 28 שנוי וממשיך להאיר גם בתקופה של
 29 'בוקר') הוא על ידי עבודתם
 30 של ישראל שהעבודה המוטלת
 31 עליהם היא לגרום לכך שגם כחות
 32 הגלויים יהיו חד (=אחד) עם
 33 עצם הנשמה, שזו ההוספה הבאה
 34 על ידם 'ויקחו אליך'.
 35 על פי הדברים האמורים יובן המוזכר
 36 בסעיף ח' שלכאורה המילים 'כתית
 37 למאור' הקשורות בגילוי ה'מאור'
 38 שבנשמה היו צריכות להיכתב בחלקו
 39 הראשון של הפסוק ואתה תצוה'
 40 המדבר על עבודתו של משה רבינו,
 41 מדוע אם כן הן מופיעות בחלקו השני
 42 של הפסוק המדבר על עבודתם של בני
 43 ישראל.
 44 ועל פי זה יש לבאר את זה
 45 שהעניין של 'כתית למאור'

נאמר בכתוב בהמשך ל'ויקחו אליך גו', כי במשמעות של
 'כתית למאור' נכלל לא רק ה'כתית' הקיים בזמן של גזירה אלא גם זה
 שישאל הם שבורים ונדכאים ('כתית') מעצם זה שהם
 בגלות, דענין זה הוא על ידי עבודתם של ישראל שהם פועלים
 שגם כחות הגלויים שלהם
 יהיו מתאימים לעצם הנשמה,
 ובחינת ה'מאור' דהנשמה'
 שמתגלית על ידי זה היא עצם
 הנשמה כמו שהיא משרשת
 בהעצמות, וכיוון שזה קשור
 בעבודתם של בני ישראל לכך נאמר
 'כתית למאור' בהמשך
 ל'ויקחו אליך גו'.
 (יב) בסעיף זה מבואר שגם העבודה
 הבאה מצידם של בני ישראל עצמם
 נעשית על ידי נתינת כח ממשה רבינו,
 וכמו כן בדורינו אנו על ידי נתינת כח
 מנשיא דורינו.
 והנה המילים ויקחו אליך' הקשורות
 בתפקידם של בני ישראל עצמם גם הן
 שייכות למילים ואתה תצוה' הקשורות
 בעבודתו של משה רבינו שהרי
 הפרוש (בפשוטו על פי פשוטו
 של מקרא) בפסוק ואתה תצוה
 את בני ישראל ויקחו אליך
 גו' הוא שמשה יצוה את בני
 ישראל שהם יקחו אליך גו'.
 ומזה מוכן שכן גם בפנימיות
 הענינים, דזה שמשה 'מצוה'
 ומקשר את בני ישראל הוא
 לא רק באופן כזה שלאחר מכן הם
 צריכים לעבוד את עבודתם לבר ללא
 כוחו של משה רבינו אלא זה באפן
 שהוא ממשיך משפיע ונותן להם
 נתינת כח גם על עבודתם הבאה
 לאחר מכן הרמוזה במילים 'ויקחו
 אליך גו'. וכמו כן הוא בנוגע
 למשה שבדורנו, כבוד קדשת
 מורי ורבי אדמו"ר נשיא
 דורנו, שעבודתו לעורר
 ולגלות את האמונה שבכל
 אחד מישראל שמצד עצם
 הנשמה היא באפן שהוא נותן

ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור בדרך אפשר

11 הגלייה של האדם כך גם בכל העולם
 12 ?היה גלוי אלקות גם מצד
 13 המטה. ויהיה אז הבאת
 14 השמן והדלקת הנרות (ויקחו
 15 אליך שמן גוי להעלות נר
 16 תמיד) גם בגשמיות, כלומר
 17 הדלקת המנורה בבית המקדש
 18 השלישי, בגאולה האמתית
 19 והשלמה על ידי משיח
 20 צדקנו, בקרוב ממש.

1 עצמם, ועד שיהיו נר תמיד שאין שיף בו שנוי
 גם מצד פחות הגלויים.
 2 ועל ידי זה זוכים בקרוב ממש לגאולה
 האמתית והשלמה, שאז יהיה גלוי אלקות
 גם מצד המטה. ויהיה אז הבאת השמן והדלקת
 הנרות (ויקחו אליך שמן גוי להעלות נר תמיד)
 גם בגשמיות, בבית המקדש השלישי, בגאולה
 האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, בקרוב
 ממש.

1 להם כח שאחר כך יעבדו
 2 עבודתם בכה עצמם, והכח
 3 שניתן על ידו הוא עד כדי כך שהם
 4 יצליחו שיהיו נר תמיד שאין
 5 שיף בו שנוי גם מצד פחות
 6 הגלויים.
 7 ועל ידי זה זוכים בקרוב
 8 ממש לגאולה האמתית
 9 והשלמה, שאז כשם שהתגלותה
 10 של אור הנשמה הוא גם מצד מציאותו
 9

אגרות קודש

בי"ה, כ"ט סיון, תשי"ט
 ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה צדוק שי

שלום וברכה!

עיי הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים מו"ה מנחם שי מלוב, נתקבלה תשורתו, ביכל כת"י מאמרי
 רבנו הזקן.

ות"ח ת"ח על תשורתו האמורה, שהרי נוסף על הפתגם הכללי מילתא אלבישיהו יקירא
 עאכו"כ בהנוגע לתורת רבותינו נשיאינו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ובודאי באם נמצא ת"י כ' או אצל בני המשפחה, עוד כתבי יד ורשימות מסוג האמור, גודל ת"ח
 נתונה לראש באם ימצאים לי, ובפרט שנוסף בזה גם תועלת הרבים כמובן, ואם מאיזה טעם שיהי
 ירצה ע"מ להחזיר, מובן שיקום התנאי.

אין ידועים לי עוד מבני משפחתו, אבל כיון שאבותיהם היו מחסידי אדמו"ר הצמח צדק
 ולמעלה בקדש, נמצאו בטח תחת ידם עוד כתבי יד ע"ד הני"ל, ות"ח על טרחתו בבירור הדבר, ובטחוני
 שהרה"ח הר"מ שי מלוב, יקח ע"ע הטרחה במשלוח וכו'.

ויהי רצון אשר לאורך ימים ושנים טובות יוסיף כ' בהעלות זכרונות ימי קדם, ימי האור,
 במה ששמע מאבותיו ואבות אבותיו, ממה ששמעו הם כאו"א מרבותינו נשיאינו כאו"א בדורו, והרי
 דברי צדיקים קיימים לעד ופועלים פעולתם, תקותי שבטח יפץ עניני החסידות תורתה והנהגותי בכל
 מקום שידו מגעת.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.